

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH GMINY BIELSK PODLASKI
DO 2034 ROKU**

Opracowanie:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim
przy współpracy Urzędu Gminy w Bielsku Podlaskim
oraz
instytucji i organizacji społecznych z terenu gminy.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
ROZDZIAŁ I DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNY	7
1. DEMOGRAFIA	13
2. SYTUACJA GOSPODARCZA	16
3. OBSZARY SPOŁECZNE WRAZ Z WNIOSKAMI I PROGNOZAMI ZMIAN	24
4. ZADANIA PUBLICZNE I ICH ZLECANIE ORGANIZACJOM	50
ROZDZIAŁ II LISTA USŁUG SPOŁECZNYCH W GMINIE	52
ROZDZIAŁ III PROGRAMOWY	70
1. WIZJA, CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI NIEZBĘDNYCH DZIAŁAŃ	70
2. SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII- HARMONOGRAM	75
3. ZARZĄDZANIE I MONITOROWANIE STRATEGII	79
ZAKOŃCZENIE	81

WSTĘP

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych to kluczowy dokument polityki społecznej. Wskazuje cele i kierunki działania, które mają służyć poprawie jakości życia mieszkańców gminy, zwiększeniu efektywności pomocy i wsparcia, zapewnieniu godziwych warunków życia osobom niepełnosprawnym, starszym, rodzinom, osobom, zapobieganiu marginalizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Zgodnie z zaleceniami legislacyjnymi, opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych należy do **zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym** (art. 16b. pkt 1i 2 oraz art. 17.1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004). Wcześniejszy dokument strategii na lata 2012–2022 został przyjęty przez Radę Gminy w drodze uchwały Nr XVII/92/2012 dnia 27.04.2012 r.

W 2022 roku koordynator Strategii - GOPS w Bielsku Podlaskim, w związku z koniecznością wypracowania nowego dokumentu podjął decyzję o rozpoczęciu prac nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bielsk Podlaski do 2034 roku. Opracowano i przekazano pisma diagnostyczne do organizacji instytucji, badające potrzeby i zasoby społeczne; dokonano analizy danych i programów zastanych. W celu określenia tendencji społecznych przeprowadzono ocenę zjawisk na przestrzeni lat 2014-2022, ostatnie wprowadzane dane do strategii zostały zebrane na dzień 31.12.2022.

Przed uchwaleniem przez Radę Gminy dokument został poddany konsultacjom społecznym oraz upowszechniony na stronie [www. https://www.bielskpodlaski.pl/](https://www.bielskpodlaski.pl/).

W Strategii uwzględniono akty prawne, które mają istotny wpływ na rozwiązywanie zadań społecznych. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 o pomocy państwa w wychowaniu dzieci,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- uchwała z dnia 30 maja 2018 r w sprawie ustanowienia rządowego programu „Dobry Start”,
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. prawo ochrony środowiska.

Dokonano również odniesienia do celów i kierunków działań zapisanych w dokumentach krajowych, regionalnych, to jest:

- Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju Kraju do 2030,
- Strategii Rozwoju Usług Społecznych do 2030, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.),
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategii Demograficznej 2040,
- Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do 2030,
- Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku,
- Zdrowa przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 r,
- Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030,
- Wojewódzkiej Strategii Polityki Społecznej do roku 2030.

Podczas prac nad dokumentem wykorzystano dane i zapisy: raportów o stanie Gminy Bielsk Podlaski za lata 2019-2022; dane z Banku Danych Lokalnych GUS, informacji ze strony www.polskawliczbach/gmina Bielsk Podlaski, a także Oceny Zasobów Pomocy Społecznej z lat 2016-2022.

Strategia została przygotowana na okres do 2034 roku. Założony czas ma pozwolić na wprowadzenie zmian w instytucjach i społeczności w dłuższej perspektywie czasowej, wykorzystanie do działań i usług wskazanych w dokumencie nowego okresu finansowania z EU, uaktualniania kierunków zadań i zapisów z nowych programów gminnych, powiatowych, wojewódzkich.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bielsk Podlaski do 2034 roku składa się z 3 rozdziałów, wstępu i zakończenia. Przedstawiają one kolejno, zgodnie z wytycznymi art. 16b ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej– diagnozę sytuacji w gminie, wnioski, tendencje i prognozy zmian społecznych w rozdziale I (diagnostyczno-analitycznym). Diagnoza sytuacji społecznej określa zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji

usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych oraz zadania publiczne, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Rozdział II prezentuje aktualną dla gminy Bielsk Podlaski listę usług społecznych, natomiast misję, cele, kierunki zmian i wskaźniki realizacji, sposoby zarządzania znajdują się w rozdziale III (programowym).

Zgodnie z planowaniem strategicznym, realizowane przez gminę Bielsk Podlaski, programy społeczne (w tym: profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wspierania rodziny, przeciwdziałania przemocy i pomocy ofiarom przemocy, współpracy z organizacjami pozarządowymi, rewitalizacji) zostały ujęte w harmonogramie.

Zapisy, cele i kierunki działań projektowane w **Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bielsk Podlaski do 2034 roku**, jako dokumentu nadrzędnego, powinny być uwzględniane przy tworzeniu innych dokumentów planistycznych i programowych w gminie.

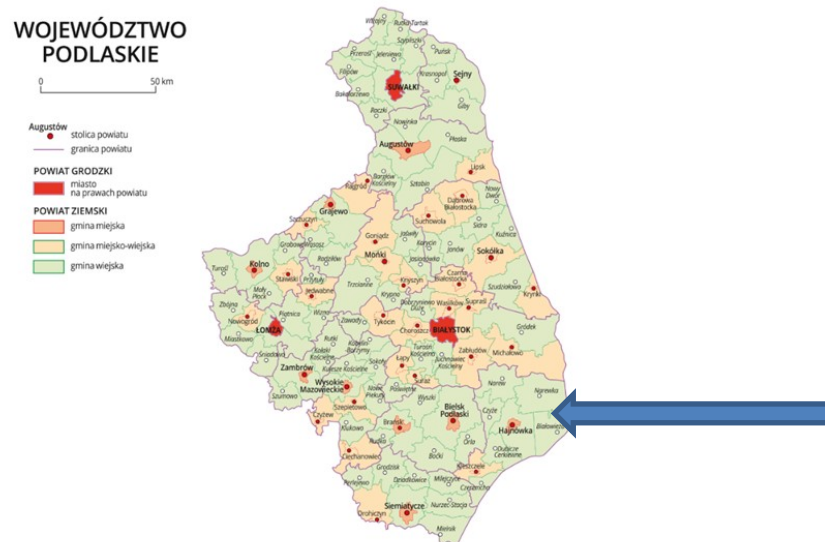

ROZDZIAŁ I. DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNY

Gmina Bielsk Podlaski to gmina wiejska, położona na Równinie Bielskiej, a częściowo w Dolinie Górnej Narwi w zlewiskach rzeki Narwi i rzeki Bug, w południowej części woj. podlaskiego. Administracyjnie należy do powiatu bielskiego. Graniczy z gminami: Narew i Czyże powiatu hajnowskiego, Orla, Boćki, Brańsk i Wyszki powiatu bielskiego oraz Juchnowiec Kościelny i Zabłudów powiatu białostockiego.

Siedzibą gminy jest miasto Bielsk Podlaski, stanowiące również wyodrębnioną administracyjnie gminę miejską. Gmina Bielsk Podlaski należy do największych gmin powiatu bielskiego. Gminę tworzy 52 sołectwa oraz 61 miejscowości, zróżnicowanych pod względem wielkości zamieszkujących tam osób. Są to: Augustowo, Bańki, Biała, Bolesty, Brześcianka, Chrachoły, Deniski, Dobromil, Dubiażyn, Grabowiec, Haćki, Hołody, Hryniewicze Duże, Hryniewicze Małe, Husaki, Jacewicze, Knorozy, Knorydy, Kotły, Kozły, Koźyno, Krzywa, Lewki, Łoknica, Łubin Kościelny, Łubin Rudolty, Malinowo, Miękisze, Mokre, Nałogi, Ogrodniki, Orlanka, Orzechowicze, Parcewo, Pasyнки, Pietrzykowo-Gołębki, Pietrzykowo-Wyszki, Piliki, Pilipki, Ploski, Plutycze, Podbiele, Proniewicze, Rajki, Rajsk, Rzepniewo, Saki, Skrzypki Duże, Skrzypki Małe, Sierakowizna, Sobótko, Stołowacz, Stryki, Stupniki, Szastały, Treszczotki, Truski, Widowo, Woronie, Zawady, Zubowo.

Rysunek 1: Umieszczenie gminy w województwie podlaskim

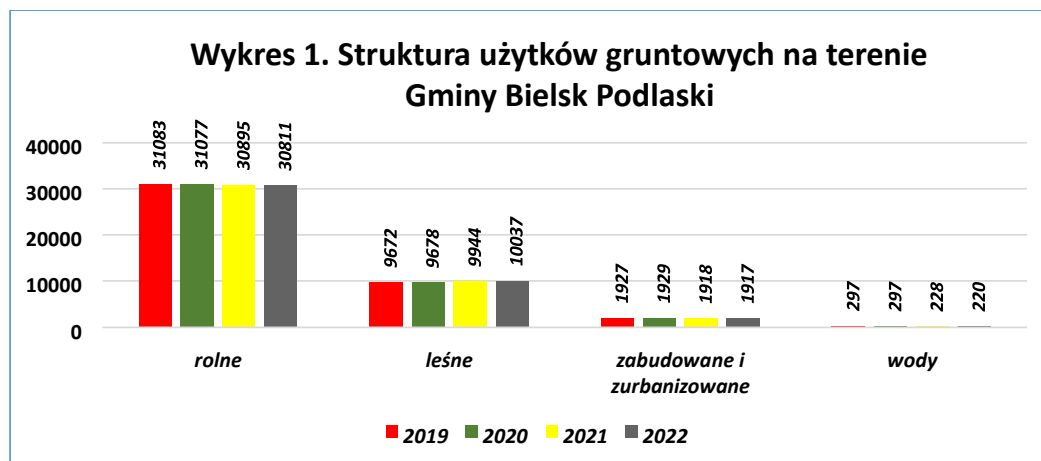
Źródło: www.wrotapodlasia.pl

Gmina Bielsk Podlaski okala miasto Bielsk Podlaski, stanowiące oddzielną jednostkę administracyjną - gminę miejską. Miejscowości Bielsk Podlaski, Augustowo i Łubin Kościelny pełnią funkcję lokalnego ośrodka rozwoju, usług lokalnych w zakresie administracji

samorządowej i gospodarczej, handlu, oświaty, finansów, zdrowia, obsługi rolnictwa i obsługi komunikacyjnej. Powierzchnia Gminy Bielsk Podlaski wynosi 42 985 ha, stanowi 31% powierzchni powiatu bielskiego oraz 2% powierzchni województwa podlaskiego

W latach 2018 – 2022 gminna powierzchnia gruntów rolnych zmniejszyła się na rzecz gruntów leśnych, to samo dotyczy powierzchni wód oraz terenów zabudowanych i zurbanizowanych. W 2022 roku grunty rolne stanowiły 72%, grunty leśne 23%, grunty zabudowane i zurbanizowane 4%, a wody niecały 1%.

Źródło: Raport o stanie gminy Bielsk Podlaski 2022

Na terenie **Gminy Bielsk Podlaski** w 2022 r. zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody występowały następujące formy ochrony przyrody:

- 1) obszar chronionego krajobrazu „Dolina Narwi” –3375 ha,
- 2) obszar Natura 2000 (SOO) specjalny obszar „Ostoja w Dolinie Górnej Narwi”– 1709 ha,
- 3) obszar Natura 2000 (SOO) specjalny obszar ochrony „Murawy w Haćkach” –157 ha,
- 4) obszar Natura 2000 (OSO) obszar specjalnej ochrony „Dolina Górnej Narwi” –1709 ha .

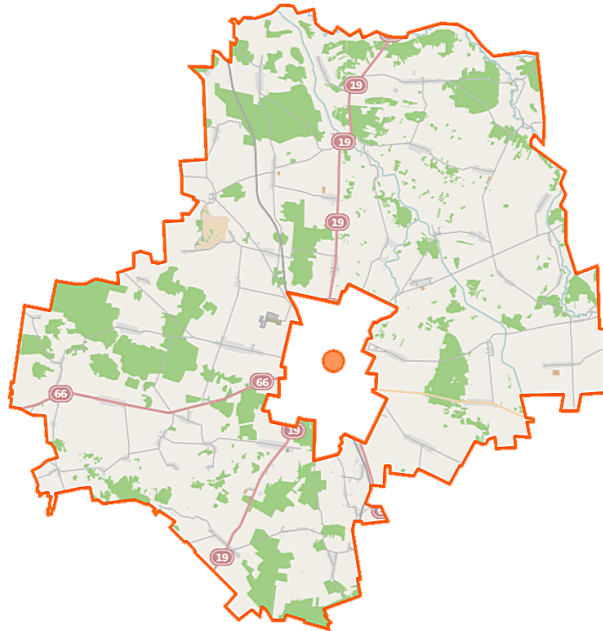
Niezdewastowane ekologicznie położone na obszarze „Zielonych Płuc Polski” okolice, jak i też sam teren gminy, posiadają walory rekreacyjne i turystyczne. Dolina Górnej Narwi jest jedną z najlepiej zachowanych dolin rzecznych w Polsce i stanowi obok Bagien Biebrzańskich jeden z największych obszarów mokradeł środkowoeuropejskich i co za tym idzie, jest największą ostoją ptactwa błotno-wodnego.

Przez teren **Gminy Bielsk Podlaski** przebiegają 2 drogi krajowe, 3 drogi wojewódzkie, 33 drogi powiatowe. Z północy przecina ją droga krajowa Nr 19 Białystok - Lublin, od zachodu zaś Nr 66 do przejścia granicznego w Połowcach. Atutem gminy są dobre połączenia komunikacyjne z Białymstokiem, Siemiatyczami i Hajnówką. Gmina leży też na szlaku turystycznym Warszawa – Białowieża. Z określonym ciągiem drogowym oraz nadanym numerem jest 46 dróg gminnych, pozostałe drogi gminne nie posiadają jeszcze nadanego numeru drogowego.

Przez gminę przebiega linia kolejowa, łącząca miejscowość z Warszawą, Białymstokiem, Lublinem, Czeremchą.

Rysunek 2: Gmina na tle powiatu

Źródło: <http://www.gminy.pl/powiaty/220.html>

Gmina Bielsk Podlaski ma charakter rolniczy, jest regionem atrakcyjnym turystycznie ze względu na walory środowiska przyrodniczego oraz obiekty dziedzictwa kulturowego.

Gmina położona jest na styku kultury białoruskiej, polskiej i ukraińskiej. Ta różnorodność przejawia się w folklorze, architekturze i wyznaniu religijnym zamieszkującej tu społeczności, co stanowi ogromny potencjał rozwojowy regionu.

Na terenie gminy znajdują się zabytki architektury i archeologiczne, objęte opieką Podlaskiego Konserwatora Zabytków. Wśród zabytków architektury część stanowią obiekty sakralne-cerkwie i cmentarze związane z wyznawcami prawosławia. Obiekty te są własnością wspólnoty religijnej i to ona dba o ich wygląd i stan techniczny. Są to obiekty dobrze utrzymane i pielęgnowane. Druga liczna grupa zabytków jest związana z osadnictwem. Należą do niej domy mieszkalne oraz wiatraki zbudowane najczęściej w XIX w. Są to obiekty drewniane .

Na szczególną uwagę w obszarze kultury i turystyki zasługują:

- szlak promujący kulturę prawosławia na Północnym Podlasiu - zabytkowe, w znacznej części drewniane cerkwie i inne obiekty kultu, różnorodne w stylu i wieku świątynie;
- miejscowości bogate historycznie i przyrodniczo - Ploski, Konrozy, Chraboły, Haćki, Hryniewiczze, Parcewo, Rajsk;
- rzeka Narew wraz z zabytkowym mostem i ofertą rekreacyjną.

W 2022 roku w **gminie Bielsk Podlaski** oddano do użytku 50 mieszkań. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 7,77 nowych lokali. Jest to wartość znacznie większa od wartości dla województwa podlaskiego oraz znacznie większa od średniej dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Bielsk Podlaski to 3 916 nieruchomości. Jest to wartość znacznie większa od wartości dla województwa podlaskiego oraz znacznie większa od średniej dla całej Polski. 100,0% mieszkań zostało przeznaczonych na cele indywidualne.

Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w gminie Bielsk Podlaski to 5,16 i jest znacznie większa od przeciętnej liczby izb dla województwa podlaskiego oraz znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2022 roku w gminie Bielsk Podlaski to 157,40 m² i jest znacznie większa od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa podlaskiego oraz znacznie większa od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce.

Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne 83,36% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 62,26% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 54,89% mieszkań posiada łazienkę, 35,11% korzysta z centralnego ogrzewania, a 0,10% z gazu sieciowego¹.

Na terenie gminy w pięciu wsiach, tj. w Łubinie Kościelnym, Łubinie Rudolty, Grabowcu, Parzewie oraz Widowie, została wybudowana kanalizacja sanitarna.

Gmina Bielsk Podlaski zaopatrywana była w wodę pitną z ujęć gminnych w miejscowościach: Rajsk, Bolesty i Bielsk Podlaski .

Gmina jest właścicielem budynków, które mogą służyć rozwojowi społecznemu: Wiejskiego Domu Kultury w Rajsku, 2 Ośrodków Kulturalno-Edukacyjnych w Zubowie i Haćkach, 2 Ośrodków Kultury Lokalnej w Proniewiczach i Pilikach oraz 43 świetlic wiejskich/OSP. Na terenie niewielu miejscowości występują obiekty rekreacyjno-sportowe, 22 miejscowości ma dostęp do placu zabaw, a 13 do siłowni.

Tabela 1: Budynki i obiekty użyteczności publicznej z zakresu kultury i sportu (stan na 2022 r.)

Lp.	Lokalizacja (miejscowość)	Budynek
1.	Augustowo	Świetlica wiejska, strażnica OSP przebudowana
2.	Bańki	Świetlica wiejska wykonany remont – garaż OSP
3.	Bolesty	Świetlica wiejska wykonany kompleksowy remont
4.	Chraboły	Świetlica wiejska wykonany remont

¹ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Bielsk_Podlaski#nieruchomosci

5.	Deniski	Wykonany drobny remont -plac zabaw
6.	Dubiażyn	Świetlica wiejska - dwa budynki przebudowane -plac zabaw
7.	Grabowiec	Świetlica wiejska przebudowana – plac zabaw, siłownia
8.	Haćki	Ośrodek Kulturalno- Edukacyjny przebudowany
9.	Hołody	Strażnica OSP przebudowana -plac zabaw, siłownia
10.	Hryniewicze D.	Świetlica wiejska wykonany remont -plac zabaw, siłownia
11.	Hryniewicze M.	Świetlica wiejska wykonany remont – plac zabaw
12.	Husaki	Świetlica wiejska przebudowana
13.	Knorozy	Świetlica wiejska strażnica OSP wykonany remont
14.	Knorydy	Świetlica wiejska w trakcie przebudowy
15.	Kotły	Świetlica wiejska przebudowana -plac zabaw
16.	Kozły	Świetlica wiejska, wykonany remont
17.	Koźyno	Świetlica wiejska, strażnica OSP wykonany remont
18.	Krzywa	Świetlica wiejska, przebudowana -siłownia
19.	Lewki	Świetlica wiejska, wykonana przebudowa i modernizacja -plac zabaw, siłownia
20.	Łoknica	Świetlica wiejska, wykonany drobny remont
21.	Łubin Kościelny	Świetlica wiejska, strażnica OSP wykonany remont -plac zabaw, siłownia
22.	Łubin Rudołty	Świetlica wiejska przebudowana
23.	Malinowo	Świetlica wiejska wykonany drobny remont

24.	Miękiszce	Świetlica wiejska przebudowana
25.	Mokre	Świetlica wiejska, strażnica OSP wykonany drobny remont
26.	Nałogi	Świetlica wiejska w trakcie przebudowy – plac zabaw
27.	Ogrodniki	Świetlica wiejska wykonany drobny remont -plac zabaw

28.	Orzechowicze	Świetlica wiejska wykonany remont -plac zabaw, siłownia
29.	Parcewo	Świetlica wiejska przebudowana, garaż OSP wybudowany nowy -plac zabaw, siłownia
30.	Pasynki	Świetlica wiejska, strażnica OSP wykonany kompleksowy remont -plac zabaw
31.	Pietrzykowo G.	Świetlica wiejska
32.	Piliki	Ośrodek Kultury Lokalnej- strażnica OSP wybudowany nowy -plac zabaw, siłownia na innym placu
33.	Pilipki	Świetlica wiejska przebudowana
34.	Ploski	Świetlica wiejska, strażnica OSP wykonany remont -plac zabaw
35.	Plutycze	Świetlica wiejska wykonany kompleksowy remont
36.	Proniewicze	Ośrodek Kultury Lokalnej przebudowany – plac zabaw, siłownia
37.	Rajki	Świetlica wiejska wykonany kompleksowy remont
38.	Rajsk	Wiejski Dom Kultury przebudowany
39.	Saki	Świetlica wiejska wykonany remont -plac zabaw
40.	Sobótko	Świetlica wiejska przebudowana
41.	Stołowacz	Świetlica wiejska wykonany drobny remont
42.	Stryki	Strażnica OSP przebudowana -plac zabaw
43.	Szastały	Świetlica wiejska przebudowana
44.	Treszczotki	Świetlica wiejska przebudowana
45.	Truski	Świetlica wiejska przebudowana
46.	Widowo	Świetlica wiejska przebudowana- plac zabaw
47.	Woronie	Świetlica wiejska wybudowana nowa (kontenerowa)
48.	Zubowo	Ośrodek Kulturalno- Edukacyjny wybudowany nowy

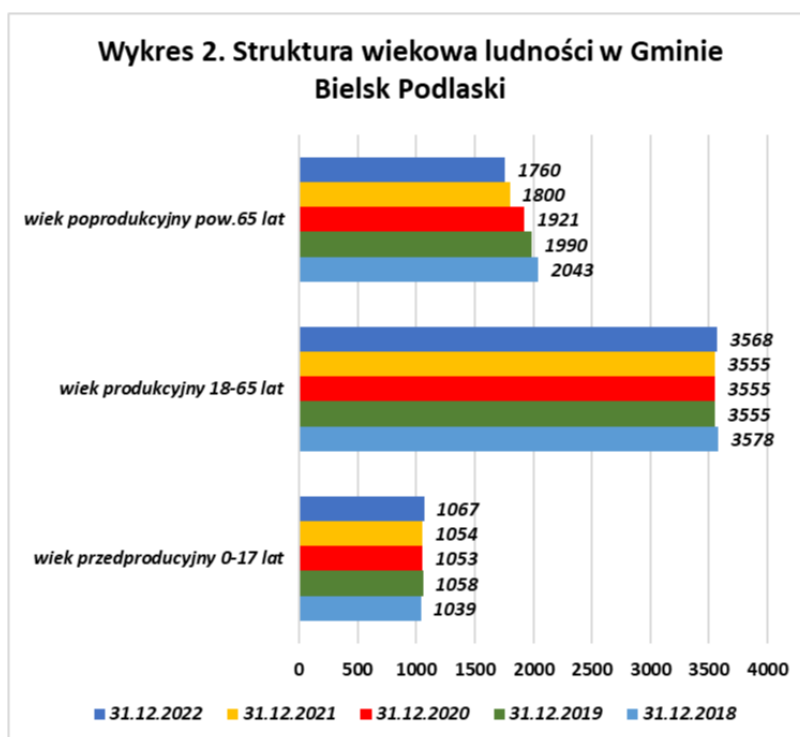
Źródło: Raport o stanie gminy Bielsk Podlaski 2022

1. DEMOGRAFIA

Według danych **Urzędu Gminy Bielsk Podlaski** na dzień 31.12.2022 roku gminę zamieszkiwało **6 395 osób**. W okresie ostatnich pięciu lat, 2018-2022, liczba ta spadła o 5 %, to jest o 265 osób. Największy spadek odnotowano w grupie wieku poprodukcyjnego.

Wśród grup demograficznych 48,9% stanowią kobiety, a 51,1% mężczyźni. Średni wiek mieszkańców wynosi 47,0 lat i jest znacznie większy od średniego wieku mieszkańców województwa podlaskiego oraz znacznie większy od średniego wieku mieszkańców całej Polski².

Źródło: Raport o stanie gminy Bielsk Podlaski 2022

Wśród mieszkańców w 2022 roku grupę 1067 osób, czyli 16,7% - stanowili dzieci i młodzież. W wieku produkcyjnym gminę zamieszkiwało 3568 osób, co stanowiło 55,8% oraz 1760 osób – 27,5% w wieku poprodukcyjnym. W odniesieniu do ogólnopolskiej tendencji powiększania się grupy osób w wieku senioralnym, **gmina w latach 2018-2022 wykazuje podobnych tendencje**.

Samorząd gminny podejmował działania infrastrukturalne i realizował programy, projekty społeczne w odpowiedzi na wyzwania i potrzeby demograficzne.

² https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Bielsk_Podlaski#dane-demograficzne.

W ramach projektów rozwijających infrastrukturę, w celu poprawy jakości życia osób i rodzin mieszkających na obszarze gminy, realizowane były modernizacje istniejących elementów małej architektury, montaż elementów rekreacyjno-sportowych oraz remonty dróg, świetlic i placów zabaw.

W ramach wsparcia rodzin **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej** realizował zadania w zakresie świadczeń rodzinnych (264 decyzje rocznie, wychowawczych 84 wnioski) i alimentacyjnych, wsparcie dla kobiet z tytułu urodzenia dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu „Za życiem”. Zadaniem systemu pomocy rodzinie jest stworzenie spójnego wsparcia rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji materialnej, wychowującej dzieci uczęszczające do szkoły - w tym niepełnosprawne.

Dodatkowo realizowano ulgi dla rodzin w gminie, które mają na utrzymaniu co najmniej troje dzieci, wydawano uprawniające do zniżek Karty Dużej Rodziny, rodzinom potrzebującym wsparcia żywnościowego zapewniano żywność w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa. W roku 2022 udzielano również pomocy finansowej związanej ze wzrostem cen energii elektrycznej oraz innych nośników energii: wypłacono dodatek osłony 1551 gospodarstwom domowym, dodatek węglowy 1809 gospodarstwom domowym, dodatek z tytułu wzrostu cen energii elektrycznej 11 gospodarstwom domowym, dodatek dla gospodarstw domowych (pelet, drewno, gaz LPG, olej) -634 oraz dodatek dla podmiotów wrażliwych 4 ponadto wystawiono 207 zaświadczeń o zakup preferencyjny węgla.

Grupa seniorów, z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego wymaga dostosowania do jej potrzeb odpowiedniej sfery usług społecznych, **w tym zabezpieczenia socjalnego w związku z postępującym ubożeniem gospodarstw jednoosobowych**.

Na rzecz populacji osób starszych **Gmina Bielsk Podlaski** podejmowała działania w celu integracji i pomocy środowisku osób starszych oraz wzmacniała udział osób starszych w życiu społeczności lokalnej. W odpowiedzi na potrzeby seniorów, gmina prowadzi **Klub Senior+** w miejscowości Łubin Rudolty, który powstał w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020. Klub Senior+ działa w strukturze Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim. Został utworzony w celu integracji i aktywizacji społecznej oraz zaspokajania potrzeb kulturalnych środowiska osób starszych w Gminie Bielsk Podlaski.

W roku 2022 gmina współfinansowała pobyt w Domach Pomocy Społecznej dla 7 osób, realizowała pomoc na terenie gminy w środowisku lokalnym dla 20 osób w postaci usług opiekuńczych oraz 3 w formie usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Wysoka liczba osób starszych w populacji przyczynia się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności – obecnie **prawie 60% niepełnosprawnych jest wśród osób po 55 r. życia**. Proces starzenia się

lokalnej społeczności wynika także z pozytywnej przesłanki – wydłużania się średniego czasokresu życia.

Zgodnie z założeniami, przewidywane są w Polsce³ największe zmiany w natężeniu zgonów wśród mężczyzn w wieku 40-64 lata, wśród kobiet w wieku 50-59 oraz w najmłodszych rocznikach wieku. Prognozowane przeciętne dalsze trwanie życia mężczyzn wzrośnie od poziomu do 77,1 lat w 2035, zaś kobiet do 82,9 lat w 2035 r. Nadal będzie utrzymywać się nadumieralność mężczyzn, jednak jej skala będzie znacznie mniejsza. Niezbędne jest edukacja i rozwój usług wsparcia związany z przygotowaniem grup wiekowych na kryzysy środowiskowego, jak COVID-19.

Na podstawie danych statystyki ruchu naturalnego ludności można zaobserwować, że na przestrzeni siedmiu lat:

- gmina odnotowuje wysoki, ujemny przyrost naturalny -101 do -117
- **utrzymuje się pozytywne, dodatnie saldo migracji,**
- spada liczba urodzeń dzieci,
- występuje niska liczba zawieranych małżeństw.

Tabela 2: Ruch naturalny ludności w gminie w latach 2016-2022

Rok	2016 r.	2018 r.	2022
Ilość zawartych małżeństw	20	31	20
Ilość zgonów	145	164	141
Ilość urodzeń	48	60	24
Przyrost naturalny	- 101	- 104	- 117
Migracja (saldo)	73	37	90

Dane: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica#>

Mieszkańcy **Gminy Bielsk Podlaski** zawarli w 2022 roku 20 małżeństw, co odpowiada 3,6 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa podlaskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,1 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców.

27,5% mieszkańców gminy Bielsk Podlaski jest stanu wolnego, 55,2% żyje w małżeństwie, 6,5% mieszkańców jest po rozwodzie, a 10,8% to wdowy/wdowcy⁴.

W 2022 roku urodziło się w gminie 24 dzieci, w tym 51,1% dziewczynek i 48,9% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do

³ Prognoza ludności Polski, GUS, 2008-2035

⁴ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Bielsk_Podlaski#dane-demograficzne

liczby zgonów wynosi 0,40 i jest znacznie **mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju**⁵.

W 2022 roku zarejestrowano 155 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 65 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Bielsk Podlaski 90. W tym samym roku 1 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 5 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące -4⁶.

Analiza gminnych danych demograficznych i ruchu ludności powinna znaleźć swoje odzwierciedlenie w celach strategicznych i działaniach samorządu lokalnego, sprzyjających zarówno polityce prorodzinnej, jak i aktywności senioralnej.

W **Gminie Bielsk Podlaski** realizowanych jest wiele działań, które skierowane były do mieszkańców w celu zaspakajania ich potrzeb rodzin i seniorów. Realizacja zadań w tych obszarach na pewno jest konieczna i wymaga kontynuowania.

2. SYTUACJA GOSPODARCZA

Gmina Bielsk Podlaski, podobnie jak większość sąsiednich, jest gminą typowo rolniczą. Bazę ekonomiczną gminy tworzy przede wszystkim rolnictwo (72% - powierzchni gminy stanowią użytki rolne), które charakteryzuje się średnim poziomem intensywności produkcji przy dobrej i średniej, jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Struktura użytkowa powierzchni oraz ograniczenia prawne determinują funkcje ekonomiczne gminy. Produkcja rolnicza prowadzona jest w dwóch kierunkach – roślinnym (uprawa zbóż) i zwierzęcym (hodowla bydła i trzody).

W strukturze własnościowej przeważają gospodarstwa rolne prywatne (99%), pozostałe to własność Skarbu Państwa. Stosunkowo korzystna jest struktura powierzchniowa gospodarstw. Średnia wielkość gospodarstwa w gminie wynosi 13,3 ha, czyli ponad dwa razy tyle ile średnia dla innych województw regionu wschodniego. Udział gospodarstw wielkopowierzchniowych stanowi ok. 0,4%.

Dominującym kierunkiem jest produkcja zwierzęca, która stanowi 89,3% ogólnej produkcji rolniczej. Głównym celem hodowli bydła jest produkcja mleka. Na 100 ha użytków rolnych przypada 59 sztuk bydła. Produkcja towarowa mleka od jednej krowy wynosi średnio 3250 litrów na rok. Natomiast produkcja roślinna ma charakter towarowy oraz paszowy.

⁵ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Bielsk_Podlaski#dane-demograficzne.

⁶ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Bielsk_Podlaski#dane-demograficzne.

Wytwarzanie pasz jest rozpowszechnione ze względu na klasę gleb, jak również hodowlę zwierząt, szczególnie bydła mlecznego. Dodatkowo rolnicy nadal hodują stada zwierząt typu „kombinowanego”, tj. mięsno-mlecznego.

Wg Urzędu Gminy w Bielsku Podlaskim w 2022 roku funkcjonowało 6441 gospodarstw rolnych, z nich 73,5%, czyli 4736 stanowiły małe gospodarstwa do 5 ha. Ilość gospodarstw rolnych o małej i dużej powierzchni wzrastała na przestrzeni lat.

W produkcji roślinnej przeważają uprawy zbóż oraz w mniejszym stopniu ziemniaków i roślin oleistych.

W **gminie Bielsk Podlaski** dominują gleby opadowo-glejowe z dużym udziałem brunatnych i czarnych ziem. Grunty kl. IIIa, IIIb, IVa, IVb zajmują około 66,4% ogólnej pow. gruntów ornych.

Zwarte kompleksy najlepszych gleb występują w okolicy wsi: Widowo, Parcewo, Augustowo, Skrzypki Duże, Rajsk, Pasyunki i Zubowo. W północnej, nadnarwiańskiej części gminy w okolicach wsi Plutycze, Chraboły, Ploski występują nieco gorsze, bardziej zróżnicowane warunki glebowe, ale lepsze warunki do turystyki i agroturystyki.

Rejon Gminy Bielsk Podlaski należy do jednych z najlepszych w województwie pod względem jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Z uwagi na bardzo dobre warunki glebowe, gmina ma duże możliwości produkcyjne.

Jednak właściciele gospodarstw rolnych na terenie gminy to przede wszystkim osoby dojrzałe i starsze. Zaledwie 7.5% stanowią osoby do 30 lat stanowią; w wieku od 31 do 40 lat – 17,7%.; natomiast w grupie 41-60 lat znajduje się 39 % rolników, a powyżej 60. roku życia aż 35,8 % ogółu właścicieli⁷.

Samorząd Gminy wraz z rolnikami realizuje szereg przedsięwzięć wspierających rynek pracy rolnej, w kierunku ekologicznym i naturalnym, np. odbiór odpadów, oferuje inwestorom wydzielone tereny pod różną działalność gospodarczą na gruntach scalonych od trzech do 35 ha, wspiera rozwój turystyki.

Do najbardziej atrakcyjnych turystycznie i rekreacyjnie terenów gminy należy położona w północnej jej części dolina rzeki Narew i jej dopływy (rz. Biała, Orlanka, Łoknica), a w szczególności w okolicach wsi Stupniki, Kożyno, Treszczotki, Chraboły, Rzepniewo, Sobótka, Lewki i na północ od wsi Ploski. Jest to jeden z najpiękniejszych zakątków północno-wschodniego Podlasia, z elementami pierwotnego krajobrazu, z charakterystycznymi nadnarwiańskimi mokradłami oraz czystą i bogatą w różne gatunki ryb rzekę.

Lesistość gminy wynosi 23 %. Powierzchnia lasów ogółem znajdujących się w granicach administracyjnych Gminy wynosi 10337 ha. Powierzchnia lasów prywatnych (4566 ha) jest

⁷ www.powiatbielski.pl

niewiele większa od powierzchni lasów publicznych (4498 ha). Większość lasów publicznych to lasy Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Bielsk.

Duże znaczenie na terenach leśnych gminy ma turystyka weekendowa, ze względu na znaczną ilość drzewostanów zasobnych w grzyby i jagody. W uroczysku „Piliki”, utworzono ścieżkę przyrodniczo-leśną „Osuszek”. Ma ona na celu przybliżenie zagadnień związanych z lasem i gospodarką leśną.

Elementy przyrodnicze wpływają to na kierunki przedsiębiorczości turystycznej oraz działalność mieszkańców w sektorze leśnym, łowieckim, natury i przyrody. Wpływa też na rozwój bazy turystycznej, którą w 2022 roku stanowiło 6 obiektów :

1. DWOREK „CZTERY PORY ROKU” Piliki 13
2. GOSPODARSTWO AGROTURYSTYCZNE Lewki 64
3. Karczma „KOSZARKA” Płoski 201
4. „ZIELONY DOMEK” Plutycze 69
5. DOM POD LIPĄ Plutycze 5
6. CHUTOR NAD NARWIA

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Bielsk Podlaski 44,7% pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo),

29,2% w przemyśle i budownictwie,

8,7% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja)

a 1,3% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości)⁸.

Zgodnie z danymi udostępnionymi w Bazie Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (www.stat.gov.pl) na obszarze gminy zarejestrowanych było w 2022 roku 472 podmiotów, najwięcej spośród, bo aż 78% nich stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Tabela 3: Przedsiębiorczość w gminie

Liczba podmiotów działających	2016	2018	2022
Razem w roku, w tym:	342	382	472
Sektor publiczny	5	3	3
Sektor prywatny – spółki	17	18	25
Sektor prywatny – osoby fizyczne	264	304	370
Spółdzielcze	8	6	6

⁸ www.polskawliczbach.pl/gmina_Bielsk_Podlaski#rynek-pracy

Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe	27	27	32
Podmioty nowo zarejestrowane	24	47	43

Dane: Bank danych lokalnych GUS, lata 2016-2022

Na podstawie analizy danych z tabeli **można stwierdzić, że na przestrzeni lat 2016-2022 dynamika przedsiębiorczości była wzrostowa**. Obserwuje się stały trend w zakładaniu nowych działalności gospodarczych, w roku 2022 zarejestrowano 43 nowe podmioty. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej w gminie jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników.

Według PUP w Bielsku Podlaskim, do **największych pracodawców w powiecie bielskim należą:**

- Danwood S.A.
- Unibep S.A.
- Arhelan Sp. z o.o. Sp. K.
- Suempol Sp. z o.o.
- SPZOZ w Bielsku Podlaskim
- PPHU Zajązkowscy Joanna Zajązkowska
- IKEA Industry Poland Sp. z o.o. Oddział Orla
- Energo Sp. z o.o.
- „Społem” Powszechna Spółdzielnia Spożywców w Bielsku Podlaskim
- Hanbud Henryk Pruszyński
- Krex sp. z o.o.
- PDM Maksbud sp. z o.o.

W latach 2021-2022 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Bielsk Podlaski wynosiło **ok. 6 292,55- 6 500 ,00 PLN, co odpowiada 104.90% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce**.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Bielsk Podlaski 220 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 68 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -152⁹.

Analiza lokalnego rynku pracy dotyczy również osób pozostających bez pracy. Została przeprowadzona na podstawie danych o liczbie bezrobotnych i strukturze bezrobocia, udostępnianych przez **Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku Podlaskim**. Na terenie działania

⁹ www.polskawliczbach.pl/gmina_Bielsk_Podlaski#rynek-pracy

Powiatowego Urzędu Pracy występuje **duże przestrzenne zróżnicowanie poziomu bezrobocia; 48% pozostających bez pracy zamieszkuje miasto Bielsk Podlaski, a pozostałe 52 % stanowią mieszkańcy gmin powiatu.**

Z ogólnej liczby 832 zarejestrowanych bezrobotnych na dzień 31.12.2022 przez PUP – 111 osób spośród wszystkich w powiecie, to osoby zamieszkałe na terenie gminy Bielsk Podlaski.

Bezrobocie w powiecie bielskim systematycznie spadało. Z 1 667 osób w 2016 r. zmniejszyło się o 835 osób, do liczby 832 w 2022 roku, to jest o 50%. **Spadek dotyczy również pozostających bez zatrudnienia mieszkańców gminy Bielsk Podlaski, że 184 zarejestrowanych w roku 2016 – do 111 osób w roku 2022. Bezrobocie rejestrowane w gminie Bielsk Podlaski wynosiło w 2022 roku – 4,1% ogółu mieszkańców.** Było to mniej od stopy bezrobocia rejestrowanego w powiecie bielskim, od wskaźnika dla województwa podlaskiego 7%, mniej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski – 5,4 %.

Liczba osób bezrobotnych w gminie Bielsk Podlaski w wybranych latach :

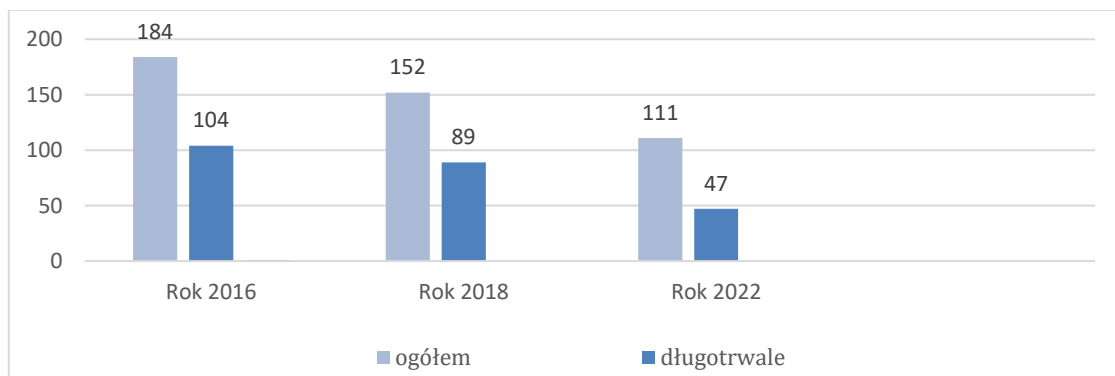
w roku 2016 - 5,3%, było to 184 osoby,

w roku 2018 - 4,2%, były to 152 osoby,

w roku 2022 – 3,2% było to 111 osób

w wieku produkcyjnym zamieszkujących teren gminy i spełniających kryteria osoby bezrobotnej wg ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Wykres 3: Struktura bezrobotnych w gminie w latach 2016-2022

Dane: PUP Bielsk Podlaski

Jedną z najbardziej niekorzystnych cech bezrobocia jest długi czas pozostawania bez pracy. Na podstawie danych statystycznych można stwierdzić, że na koniec grudnia 2022 roku dla obszaru gminy **zarejestrowane od długiego czasu były 47 osoby, czyli 42 %.** Długotrwałość pozostawania bez pracy to okres 12 miesięcy bez podjęcia zatrudnienia.

Taka sytuacja niesie ze sobą zagrożenie dla życia społecznego osób, które doświadczają ubóstwa. Brak środków do życia wynikający z długotrwałego bezrobocia przyczynia się do

pojawienia bezradności wyuczzonej, kiedy to osoby bezrobotne zaczynają zarówno pod względem ich emocji (przestają wierzyć w zmianę sytuacji), wiedzy (zaprzestają poszukiwania informacji dotyczących ofert pracy) i działań (nie uczestniczą w spotkaniach specjalnie dla nich zorganizowanych) nie widzieć sensu w staraniach się o pracę, we własnej aktywizacji na rynku pracy. Występuje też często niechęć do podejmowania szkoleń, udziału w kursach mających na celu przekwalifikowanie zawodowe.

Z danych wynika, że wśród osób zarejestrowanych w PUP w Bielsku Podlaskim (Informacja o rynku pracy na dzień 31.12.2022) były grupy osób w sytuacji szczególnej na rynku pracy: osoby po 50 roku życia stanowiły 33% , zaś 12% osoby z niepełnosprawnościami.

W ramach działań na rzecz osób bezrobotnych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - **GOPS w Bielsku Podlaskim informował** osoby bezrobotne, korzystające z pomocy społecznej o możliwości udziału w projektach współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, ale także o rekrutacjach do szkół zaocznych, kursach, szkoleniach, projektach kierowanych do osób niepełnosprawnych, a w razie potrzeby pomagał przy rekrutacji zainteresowanych szkoleniami. Kierował osoby bezrobotne do **spółdzielni socjalnych**, instytucji reintegracji społeczno-zawodowej w gminie i mieście Bielsk Podlaski, w tym WTZ.

GOPS współpracował z **Powiatowym Urzędem Pracy** przy organizowaniu wielu programów i projektów skierowanych do grup szczególnie dotkniętych pozostawianiem bez pracy.

Urząd Gminny wraz z partnerami społecznymi, gospodarczymi, rolnikami, sołectwami i PUP w Bielsku Podlaskim wdrażał **Programy Rewitalizacji i Programy Rozwoju Lokalnego**, których działania kierowane były na rozwój infrastruktury oraz usług dla grup społecznych o szczególnych potrzebach w obszarze rynku pracy i integracji, zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

W partnerstwie z Zakładem Doskonalenia Zawodowego w Bielsku Podlaskim zrealizowano w latach 2016-2022 w odpowiedzi na potrzeby osób na rynku pracy i bezrobotnych między innymi projekty celowe:

- Zwiększ swoje kwalifikacje - kompleksowy program wsparcia osób pracujących,
- Kwalifikacje na start - kompleksowy program wsparcia osób niepracujących - III edycja,
- Rozwój z POWERem - kompleksowy program aktywizacji osób młodych do 30 roku życia.

W odpowiedzi na poszukiwanie rozwiązań kierowanych do grup szczególnych **Powiatowy Urząd Pracy – PUP w Bielsku Podlaskim realizował** wiele programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji lokalnego rynku pracy¹⁰, w tym:

¹⁰ <https://bielskpodlaski.praca.gov.pl/>

- Projekt pt.: „Aktywizacja osób powyżej 30 roku życia”, współfinansowany przez Unię Europejską, ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego skierowany do: osób powyżej 30 roku życia, kobiet, osób z niepełnosprawnościami, osób długotrwale bezrobotnych oraz osób o niskich kwalifikacjach,
- Program staży w placówkach Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa finansowany z rezerwy Ministra Rodziny Pracy i Polityki Społecznej,
- Projekt: Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie bielskim w postaci staży, szkoleń zawodowych, bonów na zasiedlenie, dotacji na podjęcie działalności gospodarczej
- Doświadczenie zawsze w cenie – AKTYWNI 30+,
- Projekt „Kompleksowy system rozwijania kompetencji i umiejętności osób dorosłych zgodnie z potrzebami regionalnej gospodarki
- „Staże rekrutacyjne w miejscu pracy”
- „E-doradca zawodowy” - poradnictwo zawodowe online w urzędach pracy województwa podlaskiego
- program specjalny „Wsparcie na starcie” ze specyficznymi elementami wspierającymi zatrudnienie i wiele innych.

Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku Podlaskim działał w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy w celu poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy, rozwoju zasobów ludzkich, zwiększenia mobilności na rynku pracy oraz wzmocnienia integracji i solidarności społecznej.

Uzupełniając działalność wobec osób pozostających bez pracy - **Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej – OWES subregionu Bielskiego prowadził na terenie gminy Inkubator Ekonomii Społecznej**, gdzie udzielano doradztwa, dotacji na założenie przedsiębiorstwa społecznego, prowadzono szkolenia.

Oferta OWES skierowana była do:

- osób bezrobotnych, defaworyzowanych na rynku pracy (m.in. osób niepełnosprawnych, korzystających z pomocy społecznej, spełniających kryteria Ustawy o zatrudnieniu socjalnym),
- lokalnych liderów – społeczników,
- stowarzyszeń, fundacji, WTZ i innych podmiotów ekonomii społecznej (PES),
- spółdzielni socjalnych i inne przedsiębiorstw społecznych (PS).

Przyszłość gminy, w kontekście zasobów podmiotów gospodarczych i ich wzrastającej liczby, to intensyfikacja produkcji rolnej, w tym zdrowej żywności oraz rozwój turystyki. Bardzo ważnym zadaniem jest rozbudowa infrastruktury społecznej i gospodarczej.

Utrzymanie miejsc pracy i niskiego wskaźnika bezrobocia na terenie gminy jest jednym z ważnych warunków efektywnego rozwoju społeczno- gospodarczego.

WNIOSKI I PROGNOZY SYTUACJI GOSPODARCZEJ:

- Na przestrzeni lat 2016-2022 dynamika przedsiębiorczości miała charakter wzrostowy (w roku 2016-342, w roku 2022- 472 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych), co wskazuje na dobre warunki lokalne i zarządzanie w sferze gospodarczej.
- Wśród prywatnych podmiotów gospodarczych dominują małe przedsiębiorstwa, z reguły rodzinne do 9 osób, ale wzrasta też liczba średnich, dobrze prosperujących firm.
- W gminie Bielsk Podlaski utrzymują się na wysokim poziomie produkcja rolna (hodowla trzody chlewnej i bydła). W roku 2022 funkcjonowało 6441 gospodarstw rolnych, z nich 73,5%, czyli 4736 stanowiły małe gospodarstwa do 5 ha. Liczba gospodarstw rolnych wzrosła. Jednak 75,8% właścicieli gospodarstw stanowią osoby powyżej 45 roku życia.
- Należy utrzymać tendencje sprzyjające zintensyfikowanemu rolnictwu, turystyce i dbaniu o stan środowiska naturalnego we współpracy z sołectwami, rolnikami. Wykorzystać kolejny okres finansowania z EU. Szansą dla gminy jest rozwój turystyki i agroturystyki oraz rolnictwa ekologicznego, potencjał leśny.
- Na terenie gminy Bielsk Podlaski występuje niski poziom bezrobocia rejestrowanego. W roku 2022 osoby bezrobotne stanowiły 3,2 % ludności w wieku produkcyjnym, czyli 111 osób. Bezrobocie można określić spadającym na przestrzeni ostatnich sześciu lat, w roku 2016 wynosiło bowiem aż 5,3%, w grupie osób pozostających bez pracy było 184 osoby.
- Należy poszukiwać efektywnych rozwiązań wobec osób z grup ryzyka na rynku pracy; mężczyźni, bez kwalifikacji, stanowią oni 55 % grupy bezrobotnych. Utrzymać współpracę z PUP i instytucjami działającymi w obszarze rynku pracy, ekonomii społecznej; realizację projektów i przedsięwzięć. Wciąż w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy są bezrobotni długotrwale, ich liczba stanowiła w roku 2022 -42 % wśród ogółu bezrobotnych w gminie.
- Jak wykazują szacunki gminne, problem bezrobocia jest szerszy i dotyczy również gospodarstw rolnych, w tym niemożności równego traktowania i zatrudniania emerytów-rolników na rynku pracy.

3. OBSZARY SPOŁECZNE WRAZ Z WNIOSKAMI I PROGNOZAMI ZMIAN

W każdym z prezentowanych poniżej obszarów diagnostycznych dokonano opisu rzeczywistego stanu potrzeb, infrastruktury oraz kapitału społecznego w kontekście zadań gminy. Obszary obejmują informacje dotyczące edukacji, kultury, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa i pomocy społecznej.

EDUKACJA

1 274 mieszkańców gminy Bielsk Podlaski jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata), w tym 608 kobiet oraz 666 mężczyzn. Według Narodowego Spisu Powszechnego (publ. 2021):

19,6% ludności posiada wykształcenie wyższe,

3,5% wykształcenie policealne,

10,5% średnie ogólnokształcące,

22,4% średnie zawodowe,

17,9% zasadnicze zawodowe

3,0% gimnazjalnym,

18,6% podstawowym ukończonym.

4,4% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej¹¹.

W porównaniu do całego województwa podlaskiego mieszkańcy gminy Bielsk Podlaski mają niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Bielsk Podlaski największy odsetek ma wykształcenie wyższe (23,7%) oraz średnie zawodowe (21,0%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (24,4%) oraz średnie zawodowe (23,9%).

W gminie Bielsk Podlaski w roku szkolnym 2022/2023 edukacja odbywała się w **dwóch instytucjach: Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Łubinie Kościelnym oraz Szkole Podstawowej w Augustowie.**

Do obwodu Szkoły Podstawowej w Augustowie wchodzi 51 wsi, Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Łubinie Kościelnym – 10 wsi. Szkoły realizują roczne przygotowanie przedszkolne dzieci 6-letnich, gmina posiada 2 własne oddziały przedszkolne. Szkoły mają dobre warunki lokalowe i socjalne, posiadają dobrze wyposażone sale lekcyjne, w tym pracownie komputerowe, salę do nauki języków obcych, bibliotekę szkolną oraz sale gimnastyczne wraz z zapleczem sportowym.

¹¹ www.polskawliczbach.pl/gmina_Bielsk_Podlaski#edukacja-i-szkolnictwo

Odległość Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Łubinie Kościelnym od miasta Bielsk Podlaski wynosi 13 km, natomiast Szkoły Podstawowej w Augustowie - jedynie 2,5 kilometra. Dzieci i uczniowie są dowożeni do szkół autobusami gminnymi, mają zapewnione wyżywienie przygotowywane w stołówce Szkoły Podstawowej w Augustowie.

W roku 2022/23 nauką objętych było 330 dzieci w wieku szkoły podstawowej. W latach 2016-2022 liczba dzieci kształcących się w gminie spadła o 13%. W roku 2016/2017 były to 382 osoby.

Przy szkołach działają świetlice dla dzieci i młodzieży, zapewniająca opiekę dojeżdżającym dzieciom .

Po wprowadzeniu zmian w systemie edukacji we wrześniu 2017, prawo oświatowe zmieniło strukturę polskich szkół. Zmiany objęły wszystkie szczeble edukacyjne - od szkół podstawowych po szkoły ponadpodstawowe. W tych pierwszych nauka wydłużona została do ośmiu lat, stąd w gminie funkcjonują dwie szkoły podstawowe ośmioletnie. Zmiany prawne oraz zmniejszanie się liczby dzieci w gminie wpłynęły też na zmiany w strukturze edukacyjnej. Niewątpliwie reforma szkół podstawowych i likwidacja gimnazjum wpłynęła na spadek liczby dzieci w szkołach podstawowych.

Tabela 4: Funkcjonowanie szkół gminnych

Opis	2016	2019	2022
Ilość uczniów SP na terenie gminy, w tym:	382	392	330
SP w Augustowie	278	279	221
SP im. Jana Pawła II w Łubinie Kościelnym	104	113	107
dojeżdżających do szkół	337	283	305
Ilość oddziałów ogółem	23	22	20
Ilość oddziałów przedszkolnych	7	6	8
Ilość uczniów oddziałów przedszkolnych	131	107	159
Liczba uczniów z niepełnosprawnościami	3	3	12

Dane: Szkoła Podstawowa w Augustowie oraz Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Łubinie Kościelnym

W latach 2016-2022 gmina nie oferowała rodzicom możliwości oddania pod fachową opiekę dzieci w wieku poniżej 3 lat.

W kontekście liczby dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego na terenie gminy, dostrzegalny jest utrzymujący się, stabilny trend wzrostowy.

W demografii gminy dostrzegalny jest ogólny spadek liczby ludności, ale ilość urodzeń jest spadkowa: w roku 2016 przyszło na świat 45 dzieci, a w roku 2022- 24 dzieci. Wzrastająca liczba dzieci przedszkolnych to świadomość edukacyjna rodziców oraz skutek zmniejszonej liczby bezrobotnych na lokalnym rynku pracy. Pobyt w przedszkolu dobrze rokuje na przyszłą edukację, wcześniejsze rozpoczęcie nauki ma wpływ na późniejsze wyniki egzaminacyjne, a także na lepszą socjalizację dzieci.

Gmina Bielsk Podlaski realizuje obowiązek **bezpłatnego dowozu dzieci do szkół oraz zapewnienia im opieki poprzez własny transport 6 autobusów szkolnych**. Uczniowie podczas dowozu do szkoły mają zapewnioną opiekę. W roku szkolnym 2022/2023 - **91 %** wszystkich uczniów, dojeżdżało do szkoły zorganizowanym przez gminę środkiem transportu publicznego.

W 2022 r. koszty dowożenia uczniów wzrosły prawie dwukrotnie.

Gmina Bielsk Podlaski przyznaje pomoc materialną o charakterze socjalnym w postaci stypendiów i zasiłków szkolnych, było to w:

roku szkolnym 2016/2017 – 46,

roku szkolnym 2018/2019 – 44,

roku szkolnym 2020/2021 – 34

roku szkolnym 2022/2023 – 27.

W latach 2016 -2020 przyznawano również zasiłki szkolne w liczbie 3- 8 rocznie. W 2021-2022 roku zasiłków szkolnych nie przyznawano¹².

Obok podstawowych zadań edukacyjnych szkoły wypełniają też funkcje opiekuńcze oraz zapewniają aktywność fizyczną i rekreację na placach zabaw i boiskach. Ponadto:

- realizują programy profilaktyczne (warsztaty dla uczniów, konkursy, wystawy prac, inscenizacje),
- prowadzą pedagogizację rodziców,
- uczestniczą w zawodach sportowych na szczeblu wojewódzkim i powiatowym,
- aktywnie biorą udział w konkursach przedmiotowych i artystycznych osiągając sukcesy,
- prowadzą współpracę z : Filharmonią Białostocką, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Bielsku Podlaskim, Białowieskim Parkiem Narodowym, Strażą Pożarną, Policją,
- prowadzą współpracę ze środowiskiem organizując festyny,
- organizują wycieczki, wyjazdy na basen, na lodowisko, do teatru, do kina.

W placówkach szkolnych oprócz realizowanej podstawy programowej dzieci i młodzież uczestniczyły w latach 2016-2022 **w około 15-16 zajęciach dodatkowych** w ramach kół zainteresowań: przedmiotowych, artystycznych, informatycznych, wyrównawczych, programów. Po dokonaniu diagnozy i rozeznaniu potrzeb uczniów placówki edukacyjne organizowały zajęcia

¹² Raport o stanie gminy za rok 2019, 2020, 2021

mające na celu zwiększenie szans edukacyjnych uczniów zdolnych i mających problemy: zajęcia wyrównawcze, rewalidacyjne, logopedyczne, korekcyjno-kompensacyjne, z elementów integracji sensorycznej, oraz dla uczniów uzdolnionych.

Tabela 5: Formy zajęć w szkołach

Rok szkolny 2015/2016	Rok szkolny 2018/2019	Rok szkolny 2022/2023
k. sportowe, k. artystyczne, k. komputerowe k. muzyczne, k. matematyczne, k. j. polskiego k. j. angielskiego, k. przyrodnicze	k. sportowe, k. artystyczne, k. komputerowe k. muzyczne, k. matematyczne, k. j. angielskiego, k. przyrodnicze	k. teatralne, SKS, k. j. polskiego k. muzyczne, k. matematyczne, k. j. angielskiego, k. przyrodniczo-geograficzne, k. dziennikarskie rytmika laboratorium
<u>Programy-</u> Przyjaciele Zippiego, Radosny uśmiech radosna przyszłość, Trzymaj formę, Znajdź właściwe rozwiązanie, Ekoszespoły, Akademia czystych rąk, Bezpieczne wędrówki	<u>Programy-</u> Przyjaciele Zippiego, Radosny uśmiech radosna przyszłość, Trzymaj formę, Czyste powietrze wokół nas, Bieg po zdrowie, Bądźmy poszukiwaczami autorytetu,	<u>Programy-</u> Trzymaj formę, Klub Bezpiecznego Puchatka Mamo, tato wolę wodę Uczymy się programować Kubusiowi przyjaciele natury Kreatywne prace plastyczne Czyściochowa Akademia Misja Muzeum

Dane: SP z terenu gminy

Nauczyciele kształtują wśród młodzieży postawy charytatywne i propagują ideę wolontariatu poprzez uczestnictwo w różnych akcjach charytatywnych.

Oprócz kadry pedagogicznej przedmiotowej, szkoły i oddział przedszkolny zatrudniają 8 niezbędnych specjalistów, w tym: pedagoga szkolnego, psychologa, logopedę, terapeutów, nauczycieli wspomagających kształcenie. Wspomagają oni edukację dzieci niepełnosprawnych w gminie (nastąpił znaczny wzrost liczby dzieci z orzeczeniami z liczby 3 do 12). Wzrosła również liczba dzieci objętych wsparciem terapeutycznym, **aż 179 dzieci z 330 w roku szkolnym 2022/2023 korzystało z poradnictwa specjalistycznego.**

W celu wsparcia uczniów, nauczyciele podnoszą swoje kwalifikacje w ramach studiów podyplomowych i certyfikowanych szkoleń.

W podmiotach funkcjonowały Rady Rodziców, organizowano też warsztaty edukacyjne i spotkania dla rodziców.

W ramach realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prowadzona była profilaktyka uzależnień oraz promocja zdrowego stylu życia.

WNIOSKI I PROGNOZY ZMIAN OBSZARU EDUKACJI:

- W latach 2016-2022 nastąpił spadek o 15% liczby uczniów w szkołach podstawowych. Liczba dzieci objętych edukacją przedszkolną jest znacząco wzrostowa.
- Niezbędne jest utrzymanie zajęć pozalekcyjnych prowadzonych przez placówki edukacyjne, gdyż gwarantuje to wyrównywanie szans rozwojowych oraz aktywny sposób spędzania czasu, alternatywny wobec cyfrowych wzorców.
- Należy wesprzeć szkoły w rozwoju infrastruktury, w tym doposażeniu sal w pomoce dydaktyczne, rozwoju pomieszczeń specjalistycznych, przy wykorzystaniu procesu Programu Rewitalizacji.
- Z obserwacji pedagogicznej i osiągnięć edukacyjnych uczniów zauważalny jest wzrost liczby uczniów z dysfunkcjami, niepełnosprawnościami, co powinno być wskazaniem do pozyskiwania specjalistów do wsparcia rozwoju społecznego i edukacyjnego podopiecznych placówek.
- Konieczne jest kontynuowanie programów skierowanych na bezpieczeństwo fizyczne i psychiczne uczniów, w tym w Internecie w celu minimalizacji zachowań przemocy i agresji.

KULTURA W GMINIE

Istotnym czynnikiem warunkującym aktywność kulturową mieszkańców są dobrze funkcjonujące instytucje kultury, grupy aktywnych liderów, zespoły oraz zaangażowany w ten obszar samorząd, reprezentowany przez jednostkę organizacyjną. W gminie Bielsk Podlaski są to: **Wiejski Dom Kultury w Rajsku, dwa Ośrodki Kulturalno-Edukacyjny w Zubowie i Haćkach, dwa Ośrodki Kultury Lokalnej w Proniewiczach i Pilikach oraz 43 świetlice wiejskie/OSP, Klub Seniora oraz dostosowany budynek świetlicy wiejskiej we wsi Widowo na Centrum Aktywności Lokalnej dla dzieci i młodzieży.**

W Gminie Bielsk Podlaski funkcjonuje biblioteka też **Gminna Biblioteka Publiczna z siedzibą w Augustowie posiadająca dwie filie: Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Łubinie Kościelnym oraz Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Ploskach.** W roku 2022 działalność Filii Gminnej Biblioteki Publicznej w Ploskach była zawieszona, natomiast w 2022 r. rozpoczęto przebudowę budynku filii.

W ramach projektów współfinansowanych z EFS i EFRR gmina dokonała rewitalizacja **wsí Lewki i Piliki poprzez modernizację świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu.**

Do podstawowych zadań instytucji należy organizowanie działalności kulturalnej i aktywności społecznej na terenie gminy wiejskiej Bielsk Podlaski, w tym:

- organizacja imprez kulturalnych,

- organizowanie warsztatów dla dzieci i dorosłych,
- opieka nad dziećmi uczęszczającymi do świetlic,
- wsparcie amatorskich zespołów artystycznych,
- współpraca z placówkami oświatowymi, kulturalnymi i innymi instytucjami w zakresie upowszechniania kultury.

Gmina zabezpiecza środki finansowe na ich ubezpieczenie, utrzymanie oraz sprawne funkcjonowanie.

Nadrzędnym celem instytucji kultury jest stworzenie mieszkańcom gminy możliwości korzystania z różnych form życia kulturalnego, oferowanie działań, które służą integracji społeczeństwa i adresowane są dla jak najszerszej liczby mieszkańców poprzez uwzględnienie ich oczekiwań. Bardzo ważnym celem jest rozpropagowanie gminy i jej kulturowego dziedzictwa poprzez organizację imprez o szerszym zasięgu- **oferty dla przybywających turystów, zwłaszcza podczas miesięcy wakacyjnych.**

Każdego roku kalendarzowego realizowanych jest szereg wydarzeń kulturalnych, a w okresie świąt Bożego Narodzenia, karnawału oraz ferii zimowych zajęcia i warsztaty dla najmłodszych mieszkańców gminy oraz wielopokoleniowe spotkania muzyczne, pikniki, wieczory kolęd, festiwale. Aktywizowane jest również środowisko dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez udział w festiwalach i konkursach. Na co dzień dla dzieci udostępnione są świetlice i miejsca do rozwoju zainteresowań.

W gminie odbywają się konkursy i przeglądy kolęd oraz festyny wiejskie, np. „Wieczór Kolęd” oraz festyn z okazji „Dnia pieczonego ziemniaka” wspólne malowanie pisanek wielkanocnych. Tradycją są organizowane co roku uroczystości z okazji obchodów 50-lecia pożycia małżeńskiego – „Złote Gody”, a także zawody sportowo-pożarnicze OSP.

W Gminie Bielsk Podlaski od wielu lat funkcjonują zespoły folklorystyczne, które kultywują dawne obyczaje, prowadzą swoją działalność w wyremontowanych świetlicach wiejskich. Do najdłużej działających należą „Rodyna” z Dubiażyna, zespół regionalny „Łuna” z Parcewa.

Baza instytucji kultury wykorzystywana jest również do organizacji:

- szkoleń,
- spotkań oraz pokazów,
- ćwiczeń dla seniorów,
- zajęć dla mieszkańców.

Biblioteka wraz z filiami stara się być miejscem, odwiedzanym przez czytelników młodszych i starszych, zapewniając miejsce do czytania, korzystanie z materiałów na zajęcia. **Dostęp do Biblioteki jest przystosowany jest dla czytelnika niepełnosprawnego.**

Biblioteka stale uzupełnia księgozbiór. W latach 2016-2022 Biblioteka zrealizowała dodatkowe działania w ramach NARODOWEGO PROGRAMU ROZWOJU CZYTELNICTWA na zakup nowości wydawniczych do bibliotek publicznych.

Na dzień 31.12.2022 r. księgozbiór bibliotek liczył **18 820 pozycji**. Biblioteka oferowała czytelnikom nowości wydawnicze, literaturę piękną zagraniczną i polską dla dzieci, młodzieży i dorosłych, literaturę popularnonaukową z różnych dziedzin wiedzy, zbiory regionalne, literaturę obcojęzyczną, księgozbiór podręczny, lektury szkolne, opracowania lektur, książkę czytaną /e-booki/, książki z dużymi literami dla dzieci, prasę w formie papierowej i elektronicznej.

Tabela 6: Funkcjonowanie Gminnej Biblioteki Publicznej wraz z Filiami

	2017	2018	2019.	2020	2021	2022
Gminna Biblioteka Publiczna w Augustowie						
księgozbiór	14 216	13 683	12718	9959	10473	10787
zatrudnienie (etaty)	1 etat bibliotekarka, ¼ etatu księgowy	1 etat bibliotekarka, ¼ etatu księgowy	1 etat bibliotekarka, ¼ etatu księgowy	1 etat bibliotekarka, ¼ etatu księgowy	1 etat bibliotekarka, ¼ etatu księgowy	1 etat bibliotekarka, ¼ etatu księgowy
Filia w Łubinie Kościelnym						
księgozbiór	11 507	11 758	9604	8827	7637	7502
zatrudnienie (etaty)	1 etat bibliotekarka	1 etat bibliotekarka	1 etat bibliotekarka	1 etat bibliotekarka	1 etat bibliotekarka	1 etat bibliotekarka
Filia w Płoskach						
księgozbiór	9 311	9 292	9297	531	531	531
zatrudnienie (etaty)	obsługuje bibliotekarka zatrudniona w GBP w Augustowie	obsługuje bibliotekarka zatrudniona w GBP w Augustowie	obsługuje bibliotekarka zatrudniona w GBP w Augustowie	obsługuje bibliotekarka zatrudniona w GBP w Augustowie	obsługuje bibliotekarka zatrudniona w GBP w Augustowie	obsługuje bibliotekarka zatrudniona w GBP w Augustowie

Dane: Gminna Biblioteka Publiczna w Augustowie

Biblioteka organizuje spotkania autorskie, na których promowani są lokalni twórcy; włącza się do akcji „Narodowego Czytania”, współpracują też z parafiami, Kołami Gospodyń Wiejskich i innymi instytucjami znajdującymi się na terenie gminy.

W zasobach **Biblioteki** znajdują się publikacje dostępne dla mieszkańców związane ze zdrowiem, bezpieczeństwem.

Na rzecz aktywności społecznej seniorów i działalności kulturalnej w miejscowości Łubin Rudoły, w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020 powstał **Klub Senior+**.

Klub działa w strukturze Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim. Uczestnikami **Klubu Senior+** mogą być osoby nieaktywne zawodowo, które ukończyły 60 lat i są mieszkańcami Gminy Bielsk Podlaski. Uczestnictwo w zajęciach Klubu jest dobrowolne.

Celem Klubu jest odpowiadanie na potrzeby seniorów oraz rozwijanie ich zainteresowań poprzez organizację atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego w bezpiecznej i przyjaznej przestrzeni. Ponadto Seniorzy mają możliwość uczestnictwa w spotkaniach tematycznych, zajęciach kulinarnych, edukacyjnych, kulturalnych, plastycznych i ruchowych.

W Klubie Senior+ uczestnicy mają możliwość podtrzymywania więzi rodzinne oraz sąsiedzkie, co z kolei zapobiega odizolowaniu społecznemu tej grupy wiekowej.

WNIOSKI I TENDENCJE ZMIAN W OBSZARZE KULTURY:

- Poziom dostępności infrastruktury i aktywności instytucji kultury na przestrzeni lat 2016-2022 w gminie był wysoki. Gmina stara się odpowiadać na potrzeby wszystkich grup społecznych, rozwijając swoją działalność stałą i dodatkową, miejsca spotkań w sołectwach.
- Główną potrzebą jest kontynuacja modernizacji świetlic wiejskich, ośrodków na terenie gminy. Wskazane jest uzupełnianie wyposażenia i infrastruktury w celu profesjonalnego działania i możliwości wzbogacania oferty kulturalnej; zabezpieczenia finansów na dodatkowe formy specjalistycznej aktywności mieszkańców, poprzez między innymi, zatrudnianie instruktorów do zajęć z dziećmi i młodzieżą.
- Głównym problemem obszaru kultury jest sezonowy styl aktywności mieszkańców, dostosowany do rolniczego trybu pracy, dlatego też oferta kulturalna powinna być stale wzbogacana, żeby zainteresowała i dotarła do jak najszerszego grona odbiorców.
- Należy kontynuować prowadzenie elektronicznego dostępu do Biblioteki (dostęp do konta bibliotecznego za pośrednictwem Internetu, przeszukiwanie zawartości katalogów wszystkich bibliotek jednocześnie, elektroniczną obsługę wypożyczeń, docieranie z ebookami i ofertą kultury do różnych grup wiekowych, w tym seniorów i osób zależnych, ich opiekunów).

KWESTIA ZDROWIA MIESZKAŃCÓW

W zakresie ochrony zdrowia mieszkańcy gminy Bielsk Podlaski korzystali w latach 2016-2022 z infrastruktury i usług oferowanych na poziomie lokalnym i ponadlokalnym. Podstawowa publiczna opieka zdrowotna w gminie Bielsk Podlaski zabezpieczona jest przez dwa **Ośrodki Zdrowia w Łubinie Kościelnym i w Chrańkach** oraz wielospecjalistyczny szpital powiatowy - **Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bielsku Podlaskim**.

Świadczenia zdrowotne udzielane są w:

- gabinetach lekarskich poradni ogólnej,
- gabinetach medycyny szkolnej,
- gabinecie pielęgniarki środowiskowo – rodzinnej,
- gabinecie położnej środowiskowo – rodzinnej,
- gabinecie zabiegowym – szczepiennym.

Ośrodki na terenie gminy w roku 2022 zatrudniały: lekarzy specjalistów chorób wewnętrznych, pielęgniarki środowiskowo – rodzinne i szczepienne.

Tabela 7: Zestawienie kadry medycznej w SPZOZ w Bielsku Podlaskim

2016 ROK		
LICZBA	STANOWISKO	SPECJALIZACJE
3	lekarzy	medycyna rodzinna i pediatria pediatria
3	pielęgniarki	1 – pielęgniarstwo pediatryczne
1	położna	pielęgniarstwo ginekologiczno-położnicze
2019 ROK		
6	lekarzy	medycyna rodzinna i pediatria pediatria medycyna rodzinna choroby wewnętrzne medycyna rodzinna i choroby zakaźne
10	pielęgniarki	pielęgniarstwo rodzinne pielęgniarstwo rodzinne pielęgniarstwo rodzinne
2	położna	pielęgniarstwo ginekologiczno-położnicze pielęgniarstwo środowiskowe
2022 ROK		
6	lekarzy	medycyna rodzinna i pediatria pediatria medycyna rodzinna choroby wewnętrzne medycyna rodzinna i choroby zakaźne
9	pielęgniarki	pielęgniarstwo rodzinne pielęgniarstwo rodzinne pielęgniarstwo anestezjologiczne i intensywnej opieki
2	położna	pielęgniarstwo ginekologiczno-położnicze pielęgniarstwo środowiskowe
1	rejestratorka medyczna	

Dane własne: SPZOZ w Bielsku Podlaskim

W roku 2016 wszystkie ośrodki udzieliły - 7789 porad, w roku 2018 – 7312 porad, a w roku 2022- 7302 porady¹³.

Świadczone:

- usługi lecznicze, praktyczne i diagnostyczne,
- teleporadnictwo i konsultacje,
- prowadzono edukację zdrowotną promującą zdrowy styl życia, aktywność fizyczną,
- profilaktykę onkologiczną: rak szyjki macicy ,rak piersi, rak jelita grubego, rak płuc,
- profilaktykę cukrzycy,
- profilaktykę wad postawy i wady wzroku u dzieci,
- profilaktykę chorób zakaźnych,
- opiekę zdrowotną w chorobach przewlekłych, uzależnieniach,
- opiekę nad pacjentem w podeszłym wieku,
- odwiedziny patronażowe u dzieci do 1 r.ż., u dzieci od 1 roku życia.

Realizowano programy skierowane są do osób znajdujących się w grupach ryzyka:

- Program profilaktyki chorób układu krążenia,
- Program profilaktyki raka szyjki macicy,
- Program profilaktyki gruźlicy.

Mieszkańcy gminy poza szeregiem poradni specjalistycznych w SPZOZ w mogą również korzystać z usług **ANIMUS - Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży oraz Centrum Zdrowia Psychicznego w Hajnówce, które świadczy usługi na rzecz mieszkańców gminy Bielsk Podlaski**. CZP jest placówką oferującą kompleksową pomoc psychiatryczną, psychologiczną oraz psychoterapeutyczną w ramach świadczeń finansowanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Z pomocy mogą skorzystać osoby pełnoletnie cierpiące na zaburzenia psychiczne, a także ich rodzina i bliscy pacjentów z zaburzeniami psychicznymi. Pomocy udziela wykwalifikowany zespół: lekarze, pielęgniarki, psychologowie, terapeuci, pracownik socjalny. Kompleksowość opieki nad zdrowiem psychicznym zapewnia Punkt Zgłoszeniowo-Koordynacyjny.

W ramach CZP prowadzona jest **Poradnia Zdrowia Psychicznego w Bielsku Podlaskim** w zakresie diagnozy psychiatrycznej i psychologicznej, leczenia oraz terapii zaburzeń psychicznych. Wykwalifikowana kadra Poradni udziela pomocy dorosłym osobom w sytuacjach kryzysowych, zmagającym się m. in. z trudnościami, emocjonalnymi, skutkami przewlekłego stresu, zaburzeniami lękowymi, nastroju, odżywiania, snu jak oraz w wielu innych problemach. W ramach PZP świadczone są również wizyty domowe przez **Zespół Leczenia Środowiskowego**.

Wśród potrzeb obszaru zdrowia w gminie Bielsk Podlaski wymieniane są :

¹³ <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica>

- trudności z dostępem do specjalisty oraz na rehabilitację,
- samotność osób starszych, choroby uniemożliwiający sprawne funkcjonowanie w społeczeństwie, potrzeba usług opieki długoterminowej,
- wzrastający wskaźnik chorób układu krążenia, nowotworów.

W związku z rozprzestrzenianiem się wirusa Sars-Cov-19 w latach 2020-2021 pojawiły się nowe wyzwania dotyczące wykrywania, leczenia oraz przeprowadzania szczepień ochronnych.

W gminie Bielsk Podlaski w 2022 roku:

37,4% zgonów spowodowanych było **chorobami układu krążenia**,
14,3% zgonów w gminie Bielsk Podlaski były **nowotwory**,
a 7,1% zgonów spowodowanych było **chorobami układu oddechowego**.

Óśrodki Zdrowia na terenie gminy wymieniają jako dominujące wśród dorosłych: choroby układu krążenia, cukrzyca, otyłość, choroby układu oddechowego, choroby zakaźne, nowotwory, choroby układu nerwowego.

Na 1000 ludności gminy Bielsk Podlaski przypada 30,29 zgonów. Jest to znacznie więcej od wartości średniej dla województwa podlaskiego oraz znacznie więcej od wartości średniej dla kraju¹⁴.

Na potrzeby opieki długoterminowej i paliatywnej przy **SPZOZ funkcjonuje Zakład Opiekuńczo Leczniczy**. Zakład dysponuje salą do ćwiczeń usprawniających, pokojem terapii zajęciowej. Dla potrzeb pacjentów zatrudniony jest logopeda, terapeuta zajęciowy, rehabilitant i psycholog. W zakładzie udzielane są całodobowe świadczenia zdrowotne obejmujące leczenie, pielęgnację i rehabilitację osób przewlekle i obłożnie chorych, które zakończyły hospitalizację. Najczęściej są to pacjenci po przebytych udarach, wylewach, zawałach złamaniach, urazach mechanicznych i zabiegach wszczepiania endoprotez, a także osoby wymagające pielęgnacji i leczenia odleżyn.

Celem działalności Zakładu Opiekuńczo Leczniczego jest przywrócenie pacjentowi możliwie jak największej sprawności fizycznej oraz psychicznej, która w przyszłości pozwoli na samodzielne funkcjonowanie w warunkach domowych.

Na terenie gminy nie ma punktu aptecznego, mieszkańcy korzystają z aptek na terenie miasta Bielsk Podlaski i innych gmin.

Nadmierne, szkodliwe używanie Internetu, uzależnienie od alkoholu i narkotyków powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie. Z danych ogólnopolskich wynika, że wraz z wiekiem rośnie częstotliwość sięgania po alkohol, narkotyki. Od 2016 roku zacierają się różnice między piciem

¹⁴ www.polskawliczbach.pl/gmina_Bielsk_Podlaski#dane-demograficzne

uczniów ostatnich klas szkoły podstawowej (dziewcząt i chłopców). Wzrost konsumpcji dotyczy głównie dziewcząt z klas VII i VIII, co jest negatywnym zjawiskiem, ma to, jednakże uzasadnienie w ogólnej tendencji zwiększenia konsumpcji alkoholu przez kobiety. Wyniki ogólnoeuropejskiego badania (ESPAD 2019)¹⁵ **prowadzonego na 15 latkach w szkołach, pokazują, że: do picia napojów alkoholowych przyznaje się ponad 87,3% uczniów.**

Napoje alkoholowe to najpowszechniej używana substancja psychoaktywna przez młodzież, podobnie jak ma to miejsce w świecie dorosłych. **Rozpowszechnienie picia wykazuje trend spadkowy.** Badani w coraz większych odsetkach oceniają picie alkoholu jako zachowanie ryzykowne. Mimo tendencji spadkowej wskaźników picia alkoholu, rozpowszechnieniu picia w tej grupie daleko jeszcze do spełnia postulatów abstynencyjnego paradygmatu profilaktyki adresowanej do niepełnoletnich.

Przetwory konopi to najczęściej spotykany narkotyk we wzorach używania substancji psychoaktywnych przez młodzież. **W wynikach z 2019 r. nastąpił spadek rozpowszechnienia używania, zmniejszyły się odsetki badanych,** którzy mają wśród przyjaciół osoby używające oraz pojawiły się sygnały spadku dostępności. Jednak przynajmniej dwa wskaźniki mogą budzić niepokój. Po pierwsze obserwujemy długotrwały trend spadkowy przekonań o ryzyku związanym z paleniem marihuany lub haszyszu, a po drugie nadal utrzymuje się przewaga oczekiwań pozytywnych konsekwencji używania nad antycypacjami konsekwencji negatywnych.

Analiza trendów rozpowszechnienia używania nowych substancji psychoaktywnych, czyli tzw. **"dopalaczy" ma tendencje spadkowe,** w tym zakresie towarzyszy wzrost przekonań o ryzyku związanym z używaniem tych substancji, nie tylko w sposób regularny, ale także na poziomie eksperymentowania.

Raport „Problematyczne używanie internetu przez młodzież” z 2018 roku wskazuje, że wśród polskich nastolatków w wieku 12–17 lat problematyczne używanie internetu **(PUI) występuje u 11,9% ogółu młodzieży.** Problematyczni użytkownicy internetu to częściej dziewczęta niż chłopcy oraz starsze nastolatki (w wieku 15–17 lat) niż młodsze (w wieku 12–14 lat). Ponad połowa (52,8%) nastolatków deklaruje, że w ich rodzinach obowiązują zasady dotyczące korzystania z internetu. Najpopularniejsza z nich to zakaz korzystania w czasie posiłków. Ponad połowa (54,4%) młodych ludzi miała kontakt z niebezpiecznymi treściami w internecie. Niemal co trzeci badany widział w sieci sceny okrucieństwa i przemocy, a co czwarty – treści dotyczące sposobów samookaleczania się, materiały pornograficzne oraz zachęcające do obrażania innych lub dyskryminujące.

¹⁵ "Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną." Raport, prezentacja oraz informacja prasowa z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 r. Europejski program badań ankietowych w szkołach ESPAD. Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Instytut Psychiatrii i Neurologii, 2020

Czynniki ryzyka PUI to: odczuwanie silnego stresu szkolnego, doświadczanie przemocy rówieśniczej, w szczególności wielu jej form, negatywny stosunek do szkoły oraz wiek.

Do czynników ochronnych należą: wsparcie ze strony rodziny, rówieśników i nauczycieli, prowadzenie przez rodziców rozmów z dzieckiem na temat bezpieczeństwa w internecie, zainteresowanie rodzica aktywnością dziecka online oraz regularne poświęcanie przez dziecko czasu na hobby niezwiązane z internetem.

Praca z młodzieżą winna uwzględniać strategie profilaktyczne: przekonań normatywnych, osobistych postanowień, wartości, wiedzy o konsekwencjach, z rozszerzeniem o strategie odpierania presji, alternatyw, umiejętność szukania pomocy, radzenia sobie ze stresem. Oddziaływania prewencyjne mają wyposażać młodzież w umiejętność radzenia sobie w trudnych życiowo sytuacjach, zagrażających życiu, zdrowiu.

W ramach programu: **Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, każdego roku w gminie Bielsku Podlaskim** realizowano zadania profilaktyczne ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży szkolnej. W roku szkolnym 2022/2023 wdrożono już 9 programów, wydarzeń i kampanii ukierunkowanych do dzieci i młodzieży w gminie.

Nadrzędnym celem programu było zapobieganie powstawaniu negatywnych zjawisk związanych z nadużywaniem alkoholu. Sugerowano rodzinom oraz osobom nadużywającym alkoholu do korzystania z pomocy terapeutycznej. Pracownicy socjalni ośrodka pomocy społecznej prowadzili rozmowy profilaktyczne w miejscu zamieszkania osób uzależnionych wspólnie z dzielnicowym KPP w Bielsku Podlaskim.

Źródłem informacji dotyczących skali problemów alkoholowych na terenie Gminy Bielsk Podlaski są dane Komendy Powiatowej Policji, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zgodnie z tymi danymi szacuje się, że na terenie gminy jest ok. 10% osób szkodliwie spożywających alkohol wśród dorosłych.

Na terenie gminy funkcjonuje **Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**. Jednym z głównych zadań GKPiRPA jest realizacja nałożonego przez ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii. Program ten finansowany jest z budżetu gminy ze środków pochodzących z wpłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Gminna Komisja prowadziła postępowania zmierzające do orzeczenia obowiązku leczenia odwykowego wobec osób uzależnionych od alkoholu, które w związku z jego nadużywaniem powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizują małoletnich, uchylają się od leczenia albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny. Komisja prowadziła również profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną dla dzieci i młodzieży.

W roku 2022 odbyło się pięć posiedzeń komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Komisja rozpatrzyła 23 wnioski w sprawie leczenia odwykowego, które wpłynęły z Komendy Powiatowej Policji w Bielsku Podlaskim, Prokuratury Rejonowej oraz od rodzin. Na zaproszenie Komisji w celu przeprowadzenia rozmowy motywującej do podjęcia leczenia odwykowego było zapraszanych w roku 2022 - 23 osoby. Komisja opiniowała również wnioski o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. W celu realizacji usług na rzecz osób i rodzin z problemem uzależnienia samorząd gminy współpracował z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Komendą Powiatową Policji, Prokuraturą, Sądem Rejonowym Wydziałem Rodzinnym i Nieletnich, kuratorami sądowymi, parafiami wyznaniowymi.

Tabela 8: Działanie GKRPA i UG w zakresie pomocy osobom zagrożonym uzależnieniem

Liczba:	2016	2018	2022
nowych wniosków, które wpłynęły do GKRPA	19	13	23
przeprowadzonych rozmów motywujących do poddania się leczeniu odwykowemu	31	28	23
liczba osób korzystających z pomocy terapeutycznej	5	3	brak

Dane: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bielsku Podlaskim

W ramach działań Gminnego Programu prowadzone jest: dofinansowanie świetlic działających przy parafiach oraz działań promujących zdrowy tryb życia organizowanych przez stowarzyszenia i organizacje z terenu **Gminy Bielsk Podlaski**, realizacja programów profilaktycznych w szkołach, wsparcie osób uzależnionych podejmujących leczenie odwykowe, dofinansowanie kolonii i półkolonii dla dzieci i młodzieży ze środowisk podwyższonego ryzyka.

Przy SPZOZ w Bielsku Podlaskim funkcjonuje Poradnia Terapii Uzależnień od Alkoholu, zaś przy Klubie Abstynenta promień działa Punkt Pomocy i Poradnictwa, z których mogą korzystać mieszkańcy gminy wiejskiej Bielsk Podlaski.

WNIOSKI I PROGNOZY ZMIAN OBSZARU ZDROWIA:

- Dostępność do podstawowej opieki medycznej na terenie gminy Bielsk Podlaski jest wystarczająca.
- Niewystarczająca jest opieka specjalistyczna, dotycząca dostępu do lekarzy specjalistów oraz na zabiegi operacyjne.
- Dominującym problemem obszaru zdrowia w gminie jest opieka nad osobami przewlekle chorymi, wymagającymi długoterminowego wsparcia. Konieczne jest zwiększenie kadry

medycznej i społecznej świadczącej pomoc w domu pacjentom leżącym, przewlekle chorym, samotnym.

- Wzrastający odsetek populacji gminy przekraczającej wiek 60 lat determinuje w przyszłości wzrost problemów dotyczących chorób i potrzeb wieku podeszłego. Stąd też należy zadbać o profilaktykę, miejsca do aktywnego wypoczynku.
- Zabezpieczenia dodatkowego wymagają:
 - świadczenia z zakresu leczenia chorób układu krążenia,
 - świadczenia z zakresu leczenia chorób układu kostno-stawowego oraz rehabilitacja osób z dysfunkcjami układu ruchu,
 - świadczenia z zakresu wczesnego wykrywania i leczenia nowotworów,
 - świadczenia z zakresu leczenia osób z zaburzeniami psychicznymi,
- Do najważniejszych problemów zdrowotnych wśród dzieci i młodzieży należą: otyłość, wady postawy, uzależnienia, a wśród dorosłych: choroby układu krążenia, cukrzyca, otyłość, choroby układu oddechowego, choroby zakaźne, nowotwory, choroby układu nerwowego.
- Wzrost chorób jest zdeterminowany stylem życia: niską aktywnością fizyczną dzieci, młodzieży i dorosłych, niską edukacją o zdrowym trybie życia (właściwe odżywianie, dieta, ruch, profilaktyka). Należy przewidzieć szereg działań edukacyjnych, aktywności sportowej i ruchowej mieszkańców gminy. Wskazane jest pozyskanie środków i zwiększenie nakładu na badania profilaktyczne, organizację wyjazdów na basen i turnusy rehabilitacyjne dla dzieci.
- Programy, warsztaty i oddziaływania kierowane do uczniów w szkołach powinny być traktowane jako jeden z elementów szerszych oddziaływań środowiskowych. Konieczne jest prowadzenie programów profilaktycznych rekomendowanych, zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, współuzależnionych.

OBSZAR BEZPIECZEŃSTWA

Brak bezpieczeństwa wywołuje niepokój i poczucie zagrożenia. Na terenie każdej gminy są miejsca, które wymagają wzmożonej interwencji służb policyjnych. Najpoważniejsze zagrożenia wskazane dla bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy (wg opracowanej przez dzielnicowych Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa) obejmują:

- kompleks leśny w rejonie miejscowości Orzechowicze - Rajsk - kłusownictwo leśne,
- niezachowanie zwykłych i nakazowych środków ostrożności przy trzymaniu psów, które stwarzają realne zagrożenie mieszkańcom miejscowości Dubiażyn,
- kłusownictwo wodne na odcinku rzeki Orlanka od miejscowości Deniski do ujścia rzeki Narew,

- Hołody- rejon sklepu spożywczego – spożywanie alkoholu w miejscach publicznych, zaśmiecanie, dewastacja mienia.

Gminę Bielsk Podlaski w latach 2016-2022 obsługiwało dwóch dzielnicowych w ramach struktury **Komendy Powiatowej Policji w Bielsku Podlaskim**. Wypełniali oni następujące zadania:

- organizowanie służby patrolowej w rejonach i miejscach zagrożonych, rejonach służbowych,
- prowadzenie rozpoznania osobowego, terenowego i posesyjnego,
- organizowanie przedsięwzięć i współdziałania z instytucjami, organizacjami i innymi podmiotami na rzecz zapobiegania zjawiskom patologicznym, w tym z GKPiRPA, sołtysami wsi, szkołami podstawowymi, Strażą Leśną Nadleśnictwa Bielsk Podlaski w zakresie wspólnych działań kontrolnych terenów leśnych w rejonie miejscowości Rajs i Orzechowice,
- zainicjowanie powstania lokalnej koalicji mieszkańców wsi Deniski gm. Bielsk Podlaski na rzecz poprawy bezpieczeństwa,
- systematyczne kontrole rejonu rzeki Orlanka oraz Narew w rejonie miejscowości Deniski pod kątem ujawniania i represjonowania osób łamiących przepisy prawa,
- współpraca ze Strażą Wędkarską Koła „Sum” w Bielsku Podlaskim i przeprowadzanie wspólnych kontroli odcinka rzeki Orlanka w rejonie miejscowości Deniski,
- systematyczne kontrole rejonu rzeki Orlanka w rejonie miejscowości Orla-Reduty pod kątem ujawniania i represjonowania osób łamiących przepisy prawa,
- rozpoznawanie zagrożeń przestępczością,
- prowadzenie postępowań skargowych,
- współdziałanie z Wydziałem Prewencji, Kryminalnym, Ruchu Drogowego oraz pozostałymi komórkami Komendy Powiatowej Policji w Bielsku Podlaskim.

Według danych KPP w Bielsku Podlaskim przestępstwa, interwencje domowe, wykroczenia na terenie gminy wykazują tendencję wzrostową.

Tabela 9: Przestępczość w gminie w wybranych latach

	2019	2021	2022
Interwencje domowe	57	66	87
Przestępstwa stwierdzone: kierowanie pojazdami przez nietrzeźwych kierowców, wypadki drogowe, kradzież, kradzież z włamaniem, przestępstwa narkotykowe, przestępstwa kryminalne inne	90	93	108
Wykroczenia spożywanie alkoholu w miejscu publicznym, bójka, pobicie, samobójstwo, niszczenie cudzej rzeczy, zakłócanie porządku publicznego	201	66	261
Kolizje drogowe	151	124	96
Kierowanie pojazdami po użyciu alkoholu	16	11	14

Dane: Komenda Powiatowa Policji w Bielsku Podlaskim, raport o stanie gminy za rok 2019,2021, 2022

Odnotowywane są przypadki kierowania pojazdami przez osoby znajdujące się pod działaniem alkoholu oraz nieprzestrzeganie innych przepisów ruchu drogowego, w tym ograniczenia prędkości w terenie zabudowanym.

Działania policji koncentrują się również na zapobieganiu przestępczości. Pożądane policyjne treści przekazywane są poszczególnym adresatom w ramach realizowanych programów prewencyjnych. Programy edukacyjne kierowane przede wszystkim były do młodzieży szkolnej oraz grona pedagogicznego, a także rodziców.

Podjęmowano działania zmierzające do propagowania sposobów ograniczania i zapobiegania przestępczości oraz zjawiskom kryminogennym. Realizowano:

- program profilaktyczny „Uwaga zagrożenie”, działania „Nie Bądźmy Obojętni” — skierowany do osób narażonych na wychłodzenie organizmu lub zamarznącie (nadużywających alkoholu, samotnych, nieporadnych życiowo),
- programy adresowane do seniorów — Świadomy Senior, Bezpieczny Senior,
- działania „Bezpieczne wakacje/ferie”, „Wakacyjne/feryjne pogotowie bezpieczeństwa”,
- działania „Bezpieczna droga do szkoły” — zajęcia z dziećmi z oddziałów przedszkolnych i uczniów, przekazanie elementów odbłaskowych,
- program profilaktyczny „Mam wybór... wybieram rozsądek”, Cyber-świadomi, Cyber-bezpieczni.

Katalog programów był modyfikowany z uwzględnieniem działań lokalnych (w zakresie ich liczby i założeń) na bazie monitoringu ich realizacji i zmieniających się potrzeb.

Jedną z form zagrożenia bezpieczeństwa człowieka i rodziny jest przemoc.

Działania wobec rodzin, osób doświadczających przemocy reguluje **Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie**.

W ramach działań programowych prowadzona jest edukacja społeczna i pomoc specjalistów. W gminie działa też Zespół Interdyscyplinarny na podstawie porozumień o współpracy w Zespole Interdyscyplinarnym, które zostały zawarte pomiędzy Gminą Bielsk Podlaski, a:

- Komendą Powiatową Policji w Bielsku Podlaskim,
- Szkoła Podstawowa w Augustowie,
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej,
- Szkołą Podstawową im. Jana Pawła II w Łubinie Kościelnym,
- Samodzielnym Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej w Bielsku Podlaskim.

Obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego zapewnia **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim**. Głównym celem działalności ZI jest

zmniejszenie skali zjawiska przemocy poprzez profilaktykę i edukację w tym zakresie; wsparcie osób doznających przemocy poprzez stworzenie efektywnie funkcjonującego systemu chroniącego ofiary przemocy oraz oddziaływanie ukierunkowane na sprawców przemocy.

Tabela 10: Formy pomocy udzielonej ofiarom przemocy domowej

Rodzaj pomocy	2016	2018	2022
Liczba NK*, które wpłynęły do Zespołu Interdyscyplinarnego	37	55	35
Liczba posiedzeń ZI	4	4	4
Liczba grup roboczych	37	55	35

Dane : GOPS, Sprawozdania Zespół Interdyscyplinarny

*Głównym celem Niebieskich Kart jest rozpoznawanie przemocy i usprawnienie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym, ale też tworzenie warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną.

Istniejąca na terenie gminy infrastruktura w zakresie przeciwdziałania przemocy stanowi dobrą bazę dla podejmowania intencjonalnych oddziaływań i wsparcia. Do głównych zasobów ludzkich należą specjaliści zatrudnieni w instytucjach oraz jednostkach zajmujących się problematyką przemocy.

Dodatkowo, w ramach współpracy z **Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim** mieszkańcy gminy- sprawcy przemocy, mogą skorzystać z prowadzonego programu korekcyjno-edukacyjnego. Do udziału w programie sprawcy przemocy mogą zgłosić się dobrowolnie, zostać skierowani przez policję lub postanowieniem Sądu.

Poniższe dane potwierdzają niezbędną oddziaływań wobec sprawców **i wskazują ilość interwencji w tym obszarze.**

Tabela 11: Liczba interwencji domowych w wybranych latach

	2016	2019	2022
Interwencje domowe w związku z problemem uzależnienia i przemocy	60	57	87

Dane: Komenda Powiatowa Policji w Bielsku Podlaskim, raport o stanie gminy za rok 2019, 2021, 2022

Gmina Bielsk Podlaski wykonuje również zadania z zakresu poprawy bezpieczeństwa poprzez partycypację w inicjatywach **Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Bielsku Podlaskim oraz rozwijając potencjał Ochotniczych Straży Pożarnych gminy.**

Łącznie na terenie Gminy Bielsk Podlaski w 2022 roku funkcjonowało **16 jednostek OSP:**

- 5 działające w KSRG (Krajowy System Ratownictwa Gaśniczego),
- 7 działających poza systemem KSRG,

- 4 jednostki typu M1 (nie prowadziły aktywnej działalności).

Kategorie jednostek OSP w poszczególnych miejscowościach:

- jednostki OSP KSRG – Augustowo, Hołody, Pasyunki, Piliki, Ploski
- jednostki OSP typu S2 poza KSRG – Parcewo,
- jednostki OSP typu S1 poza KSRG – Bańki, Knorozy, Knorydy, Łubin Kościelny, Mokre, Ploski, Stryki, Orzechowicze
- jednostki OSP typu M1 – Dubiażyn, Kozyno, Rajsk, Mokre.

Tabela 12: Działania KPPSP i OSP w gminie

Lata	2016	2019	2021	2022
Zasoby ludzkie i infrastruktura				
	269 pojazdów	254 pojazdy	286 pojazdów	284 pojazdy
	1022 osób	1001 osób	1076 osób	1077 osób
Programy, wydarzenia, kampanie, imprezy edukacyjne, profilaktyczne w latach				
	Kampanie: „Nie wypalaj traw” „Czad i ogień. Obudź czujność” „Czad i ogień. Obudź czujność”	Kampanie „Czujka na straży Twojego bezpieczeństwa” „Kręci mnie bezpieczeństwo” „Nie wypalaj traw”,	Kampanie: „Nie wypalaj traw”, „Czujka na straży twego bezpieczeństwa”, „Kręci mnie bezpieczeństwo”	Kampanie: „Nie wypalaj traw”, „Czujka na straży twego bezpieczeństwa”, „Szczepimy się z OSP”
ZDARZENIA- liczba i rodzaj akcji				
Pożary miejscowe	31	45	30	38
Zagrożenia	139	83	130	141
Alarmy fałszywe	1	2	3	1
Wypadki	24	39	29	29
Powodzie			31	21
Wichury	44	22	28	28
Razem zdarzenia	239	191	251	258

Dane: KPP w Bielsku Podlaskim

Jeszcze do niedawna straż pożarna realizowała przede wszystkim zadania związane z pożarami, takie jak ewakuacja, gaszenie i likwidacja skutków. Obecnie podejmuje akcje ratownicze o charakterze chemiczno-ekologicznym, technicznym i profilaktycznym, takie jak:

- cykle spotkań z dziećmi i młodzieżą szkolną nt. BEZPIECZNE FERIE, BEZPIECZNE WAKACJE,
- cykle spotkań z lokalną społecznością w ramach akcji CZAD I OGIEŃ, NIE WYPALAJ TRAW, CZUJKA NA STRAŻY TWOJEGO BEZPIECZEŃSTWA,
- akcje edukacyjne i prewencyjne – SZCZEPIMY SIĘ Z OSP, rozpropagowuje materiały edukacyjne.

Jednostki OSP przeciwdziałają zagrożeniom wynikającym z nieszczęśliwych zdarzeń losowych. Ze względu na strukturę społeczno-gospodarczą największe zagrożenie pożarowe stanowią takie działy gospodarki jak rolnictwo i leśnictwo. Z analiz sytuacji pożarowych wynika, że najczęściej pożary powstają w rolnictwie indywidualnym. OSP jest stale doposażana.

WNIOSKI I PROGNOZY ZMIAN OBSZARU BEZPIECZEŃSTWA

- W gminie Bielsk Podlaski na przestrzeni lat 2016-2022 występuje niekorzystny trend w materii dynamiki przestępczości.
- Wzrasta liczba interwencji domowych w związku z przemocą, wzrasta liczba wykroczeń.
- Nadal poprawy wymaga stan bezpieczeństwa na drogach.
- Konieczne jest przeciwdziałanie demoralizacji i popełnianiu czynów karalnych przez nieletnich oraz prowadzenie profilaktyki wśród dzieci i młodzieży z zakresu cyber zagrożeń, bezpieczeństwa w miejscach publicznych i miejscu zamieszkania.
- Należy utrzymać sprawność funkcjonowania straży pożarnej. Konieczna jest kontynuacja wsparcia OSP w utrzymaniu i wyposażeniu w odpowiedni sprzęt oraz na przeprowadzanie szkoleń dla strażaków celem zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom gminy.
- Niezbędne jest podniesienie świadomości społecznej w zakresie zagrożeń związanych z wypalaniem traw i pozostałości roślinnych, zimowego docieplania mieszkań (zalet stosowania czujek dymu i czadu), wykonywania przeglądów instalacji elektrycznej i przewodów kominowych w domach jednorodzinnych.
- Należy utrzymać i rozszerzyć formy wsparcia rodziny, program pomocy dla sprawców przemocy, a także dobre funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego, kontynuować programy edukacyjne skierowane do dzieci i młodzieży.
- Wzrost skali zjawiska przemocy powoduje konieczność intensyfikacji działań Zespołu Interdyscyplinarnego, zwiększenia mobilności ZI, inicjowania działań w środowisku z uwzględnieniem działań interwencyjnych, prowadzenia działań informacyjnych w środowisku o możliwościach uzyskania pomocy
- Wzmocnić należy bezpieczeństwo seniorów, kontynuować prowadzenie działań profilaktycznych w zakresie oszustw.

POMOC SPOŁECZNA W GMINIE

System pomocy społecznej ma za zadanie wspieranie osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich elementarnych potrzeb życiowych.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o pomocy społecznej podstawowe zadania w zakresie problemów i potrzeb społecznych na terenie gminy realizuje **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim**. Według stanu na grudzień 2022 r. zatrudnionych w nim było 10 osób, w tym 4 pracowników socjalnych wykonujących zadania z zakresu pomocy społecznej, 1 asystent rodziny, 2 osoby zarządzające oraz opiekunowie świadczący usługi opiekuńcze i opiekuńczo-specjalistyczne na umowy zlecenia.

W celu efektywności działań pomocowych Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje na co dzień z: Podlaskim Urzędem Wojewódzkim w Białymstoku, Starostwem Powiatowym w Bielsku Podlaskim, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim, Powiatowym Urzędem Pracy w Bielsku Podlaskim, Zakładem Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku, Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Białymstoku, Urzędem Gminy Bielsk Podlaski, Radą Gminy Bielsk Podlaski, sołtysami gminy, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołem Interdyscyplinarnym, Kuratorium Oświaty w Białymstoku, Zakładem Pielęgnacyjno-Opiekuńczym w Bielsku Podlaskim, sądami, kuratorami, komornikami sądowymi, prokuraturą, policją, służbą zdrowia.

Wszystkie wymienione instytucje działają w obszarze szeroko ujętej pomocy społecznej i pracy socjalnej na rzecz osób i rodzin potrzebujących wsparcia.

W zależności od złożoności sytuacji rodziny, dzieci, osób starszych zakres współpracy międzyinstytucjonalnej się różni i jest podejmowany w celu zwiększenia efektywności pomocy i wsparcia.

Jednym z rodzajów pomocy świadczonej przez pracowników socjalnych jest praca socjalna. Jest to podstawowa działalność zawodowa, mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Odgrywa ważną rolę w aktywizacji świadczeniobiorców, udzielaniu pomocy i kształtowaniu odpowiednich postaw społecznych.

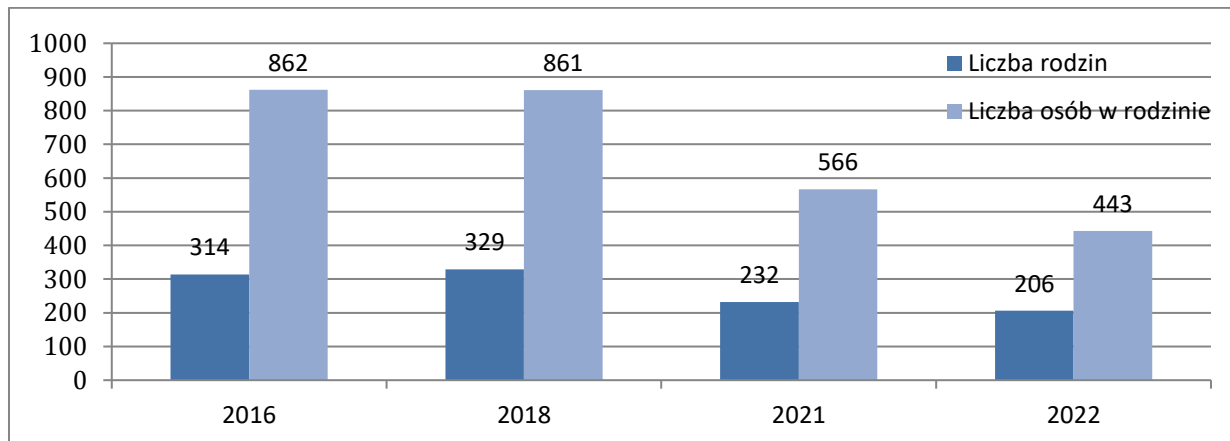
Statutowym celem działania Ośrodka jest realizowanie zadań, które powinny umożliwić osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych. Pomoc udzielana jest bezpośrednio dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, dotkniętych bezrobociem lub inną z przyczyn powodujących trudną sytuację. Środki pochodzące na pomoc społeczną to głównie środki pochodzące z budżetu państwa oraz środki własne pochodzące z budżetu gminy.

W gminie Bielsk Podlaski z pomocy społecznej korzystało w 2016 roku – 314 rodzin, w 2018 roku - 329 rodzin, a 2022 roku - 206 rodzin (443 osoby, co stanowiło 6,93 % wszystkich mieszkańców gminy¹⁶).

W stosunku do 2016 roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmniejszyła się o 419 osób. Natomiast liczba rodzin, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej zmniejszyła się o 108.

Wykres 4: Rzeczywista liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2016-2022

Dane: OZPS, GOPS w Bielsku Podlaskim

Najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną w 2022 roku było kolejno:

długotrwała choroba- 75 rodzin

bezrobocie- 72 rodziny

niepełnosprawność -57 rodzin

potrzeba ochrony macierzyństwa (wielodzietności) -41 rodzin

(28 rodzin wielodzietnych)

Rodziny korzystające z pomocy społecznej są najczęściej wieloproblemowe, co oznacza, że jednocześnie w rodzinie występuje np. ubóstwo, bezrobocie, niewydolność opiekuńczo-wychowawcza, niepełnosprawność. W związku z tym jest większe zapotrzebowanie na wzmożoną pracę socjalną oraz wspieranie rodziny.

Spadek liczby rodzin korzystających z powodu ubóstwa, najprawdopodobniej spowodowany był otrzymywaniem przysługującego im wsparcia w postaci świadczeń rodzinnych, wychowawczych oraz programu „Dobry start”. Niemniej jednak, pomimo tej pomocy, znaczna liczba rodzin ubiega się o pomoc, wskazując jednocześnie na inne powody przyznania

¹⁶ Ocena zasobów Pomocy Społecznej opracowana przez GOPS w Bielsku Podlaskim, rok 2023

pomocy zgodnie z art. 7 ustawy o pomocy społecznej. Liczba osób korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej choroby wzrasta.

Z powodu długotrwałej choroby najczęściej korzystają osoby starsze, posiadające niskie renty lub emerytury, a także osoby z niepełnosprawnościami, które nie posiadają uprawnień do świadczeń emerytalno-rentowych (są to najczęściej osoby korzystające z zasiłku stałego).

Ponadto obowiązujący system pomocy społecznej oraz ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyły na gminy obowiązek zabezpieczenia podstawowych potrzeb rodzin i dzieci oraz zadania specjalistyczne, takie jak poradnictwo rodzinne, zapewnienie opieki i wychowania dzieci poza rodziną oraz finansowanie pieczy zastępczej. Pomoc świadczona rodzinom przez **GOPS w Bielsku Podlaskim** to wsparcie przez asystenta dla 15 rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze w roku, pomoc w organizacji czasu wolnego dzieciom przez szkoły, instytucje kultury i inne, wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez organizację zajęć pozalekcyjnych, wsparcie psychologiczne i pedagogiczne, prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka i rodzin. Dzięki takiemu wsparciu niewiele dzieci z terenu gminy jest umieszczanych w pieczy zastępczej na terenie powiatu.

System świadczeń rodzinnych jest zadaniem zleconym. Celem systemu pomocy rodzinie wprowadzonego ustawą o świadczeniach rodzinnych jest stworzenie spójnego wsparcia rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji materialnej, wychowującej dzieci uczęszczające do szkoły - w tym niepełnosprawne. Podstawowym świadczeniem jest w dalszym ciągu zasiłek rodzinny wraz z dodatkami. Oprócz tego przyznawane jest świadczenie pielęgnacyjne, niezależny od dochodu zasiłek pielęgnacyjny.

Od 2017 roku z tytułu urodzenia dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, przysługuje prawo do jednorazowego świadczenia w wysokości 4000,00 zł przyznany na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizował również zadanie wynikające z ustawy **o Karcie Dużej Rodziny**. Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje wszystkim rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci. Rodzice mogą korzystać z karty dożywotnio. **Od 1 stycznia 2019 roku uprawnienie do Karty Dużej Rodziny uzyskali wszyscy rodzice, którzy kiedykolwiek posiadali na utrzymaniu co najmniej troje dzieci - bez względu na ich wiek w chwili składania wniosku, w roku 2022 wydano ponad 148 Kart Dużej Rodziny.**

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy z **Bankiem Żywności w Suwałkach** realizował Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, w ramach którego, wydawano zaświadczenia kwalifikujące udzielenia pomocy.

Program „Posiłek w szkole i w domu 2019-2023” jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie wsparcia finansowego gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym, poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach, poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży oraz kształtowania właściwych nawyków żywieniowych. **W 2022 r. rzeczywista liczba osób objętych Programem wynosiła 142 osób**, w tym z posiłków w szkołach skorzystało 131 uczniów. Oznacza to spadek w stosunku do lat poprzednich, w 2018 roku korzystało z tego świadczenia 212 osób, w roku 2021 – 162.

Problem w gminie jest brak możliwości zakupu posiłku dla osób tego pozbawionych (nie dotyczy to uczniów szkół i dzieci uczęszczających do przedszkola). Nie zawsze udzielenie pomocy w formie świadczenia pieniężnego na zakup żywności jest pożądanym rozwiązaniem. Zdecydowanie lepszym jest możliwość zakupu gorącego posiłku lub zakupu produktów żywnościowych przez GOPS i dostarczenie ich na miejsce zamieszkania do podopiecznego. Dobrą praktyką jest robienie paczek żywnościowych przedświątecznych.

Gmina nie posiada własnej infrastruktury pomocowej w postaci domów pomocy społecznej, noclegowni, mieszkań chronionych. Brak tego typu placówek na terenie gminy powoduje, iż mieszkańcy wymagający tego typu wsparcia instytucjonalnego umieszczani są w domach pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej gmina ponosi praktycznie pełne koszty pobytu swoich mieszkańców, gdyż świadczenia osób umieszczanych są zazwyczaj niskie. **W 2022 roku Gmina Bielsk Podlaski ponosiła wydatki związane z przebywaniem 7 osób w domach pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu bielskiego i białostockiego.**

W odpowiedzi na potrzeby seniorów jako profilaktykę przed umieszczeniem osób starszych w domu pomocy społecznej, w 2020 roku utworzono w gminie Klub „Seniora+”, mieszczący się wsi Łubin Rudołty. Klub Senior+ jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej której celem jest:

- aktywizacja środowiskowa Seniorów do wspólnego spędzania czasu wolnego,
- zawieranie nowych znajomości i utrzymywanie więzi wśród członków klubu,
- upowszechnianie zdrowego trybu życia – ochrona i promocja zdrowia,
- propagowanie kultury sztuki,
- zaspakajanie potrzeb towarzyskich i kulturalnych poprzez organizowanie uroczystości, spotkań, pogadarek i spotkań otwartych,
- wspieranie rozwoju zainteresowań członków Klubu „Senior +,
- organizowanie wycieczek krajoznawczych,
- polepszenie sprawności manualnej i ruchowej osób starszych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach swojej działalności dokonuje diagnozy w zakresie zapotrzebowania na świadczenia pomocy społecznej dla mieszkańców gminy. Planując działania na kolejny rok Ośrodek uwzględnia w planach finansowych potrzeby w zakresie niezbędnych środków na swoje funkcjonowanie i zabezpieczenie możliwości świadczenia pomocy osobom i rodzinom najbardziej tego potrzebującym. Środki na powyższe muszą być zabezpieczone w planie finansowym gminy. Analiza danych pozwala stwierdzić, iż najczęściej udzielaną formą pomocy są świadczenia finansowe pomocy społecznej- **zasiłki okresowe i celowe**.

W porównaniu do lat ubiegłych wydatki na świadczenia pomocy społecznej kształtują się na jednakowym poziomie. Wzrost w stosunku do lat ubiegłych nastąpił na opłatę za świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. **W roku 2016 z usług opiekuńczych korzystało w gminie 8 osób, w roku 2018 – osób 17, a w roku 2022 już 20 osób.** Dodatkowo 3 osoby w roku 2022 korzystały z usług specjalistycznych opiekuńczych z tytułu zaburzeń psychicznych.

Z danych statystycznych dot. osób korzystających z pomocy społecznej wynika, iż **spada liczba osób korzystających z niektórych rodzajów świadczeń pomocy społecznej (świadczenia pieniężne, niepieniężne, praca socjalna, dożywianie dzieci w szkołach, przedszkolach oraz przyznawanie zasiłków na żywność dla dzieci do 7 roku życia).**

W 2022 roku Ośrodek Pomocy Społecznej realizował wiele dodatkowych zadań, między innymi :

- wypłacanie dodatku węglowego - wpłynęło 2246 wniosków, z czego wypłacono 1809,
- wypłacanie dodatku dla gospodarstw domowych oraz dodatek dla podmiotów wrażliwych- 634 gospodarstw domowych, 4 podmioty ,
- zakup preferencyjny węgla - przyjęto 222 wnioski o zakup węgla,
- dodatek elektryczny - wpłynęło 11 wniosków,
- pomoc obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, 158 świadczeń, 19 dzieci skorzystało z dożywiania w Szkołach oraz dla 20 obywateli Ukrainy przyznano świadczenia rodzinne,
- dodatek osłonowy dla 1551 gospodarstw domowych.

WNIOSKI I PROGNOZA ZMIAN OBSZARU POMOCY SPOŁECZNEJ:

- Pomoc społeczna w gminie była podczas ostatnich lat, tj. 2016-2022 adresowana w pierwszej kolejności do osób i rodzin dotkniętych długotrwałą chorobą, niepełnosprawnością, bezrobociem. W najbliższych latach będą narastały problemy z osobami w podeszłym wieku, długotrwale chorymi i niepełnosprawnymi, polegające na zapewnieniu im usług

podtrzymujących samodzielne funkcjonowanie społeczne, a także częściową lub całodobową opiekę. Szacuje się, że liczba osób potrzebujących wsparcia będzie wzrastać.

- Zwiększenie wydatków na usługi opiekuńcze. Rozwój usług opiekuńczych świadczonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wpisuje się w potrzeby wynikające z rosnącej liczby mieszkańców w podeszłym wieku i niepełnosprawnych. Stąd konieczność świadczenia tej formy pomocy wśród coraz szerszej grupy osób.
- Zwiększenie wydatków na domy pomocy społecznej. Tendencja wzrostu kosztów utrzymania w Domach Pomocy Społecznej oraz zwiększająca się liczba osób powoduje zwiększone wydatki na ten cel.
- Niezbędne jest rozszerzenie działań służących utrzymaniu zdrowia i aktywności fizycznej, społecznej seniorów, co zapewni zmniejszenie liczby osób korzystających z pomocy; kontynuowanie środowiskowych form dziennego wsparcia jak Klub Seniora +.
- Wśród liczby rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej największy wpływ na obniżenie się liczby osób korzystających ze świadczeń miało wprowadzenie od dnia 1 kwietnia 2016 roku Programu Rodzina 500+. Realizacja tego programu znacznie polepszyła sytuację materialną rodzin.
- Zapotrzebowanie środków na asystenta rodziny. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, oraz ustawa o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” nakłada na gminę zatrudnienie asystenta rodziny, zgodnie z art. 14 asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę.
- Rodziny korzystające z pomocy społecznej są najczęściej wieloprotymowe. W związku z tym, poza wsparciem finansowym niezbędne jest większe realizowanie wzmożonej pracy socjalnej oraz dodatkowego specjalistycznego doradztwa – psychologów, terapeutów, asystentów, opieki wytchnieniowej, pracy socjalnej. Ważna jest jakość i standaryzacja tego wsparcia.
- Ważne jest kontynuowanie i rozwijanie partnerskiej współpracy między instytucjami, podmiotami - głównie ośrodkiem pomocy społecznej, a służbą zdrowia, oświatą, prokuraturą, sądem, kuratelą, policją organizacjami pozarządowymi oraz gminną komisją rozwiązywania problemów alkoholowych; rozwój współpracy o charakterze ponadlokalnym, szukanie skutecznych, innowacyjnych rozwiązań dot., osób pozostających bez pracy, rodzin, osób starszych i z niepełnosprawnościami.
- Konieczne jest zapewnienie dostępu do superwizji pracownikom socjalnym i asystentowi rodziny. Przeprowadzanie szkoleń podnoszących poziom bezpieczeństwa osobistego pracowników socjalnych podczas wykonywania czynności zawodowych.

4. ZADANIA PUBLICZNE I ICH ZLECANIA ORGANIZACJOM POZARZĄDOWYM

Działające na terenie **Gminy Bielsk Podlaski** formalne stowarzyszenia, fundacje oraz grupy nieformalne wspomagają rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych. Organizacje współpracują na stałe z samorządem gminy w celu poprawy jakości życia, poprzez pełniejsze zaspokajanie potrzeb mieszkańców oraz integracji podmiotów realizujących zadania publiczne.

Współpracę z organizacjami pozarządowymi regulują programy współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Na podstawie Krajowego Rejestru Sądowego oraz własnych danych zidentyfikowano **w roku 2022 na terenie gminy Bielsk Podlaski 32 organizacje, w tym 16 OSP, 3 kółka rolnicze oraz 13 stowarzyszeń/fundacji.**

Wg. stanu na 31.XII.2022 r., na terenie Gminy Bielsk Podlaski zarejestrowanych było w **ARiMR 12 Kół Gospodyń Wiejskich:**

1. Koło Gospodyń Wiejskich w Hołodach „Hołodzianki "
2. Koło Gospodyń Wiejskich w Grabowcu
3. Koło Gospodyń Wiejskich "Orzeszki for you" w Orzechowiczach
4. Koło Gospodyń Wiejskich w Lewkach
5. Koło Gospodyń Wiejskich w Nałogach
6. Koło Gospodyń Wiejskich we wsi Stołowacz "Foszki"
7. Koło Gospodyń Wiejskich w Sakach "Prosto z Serca"
8. Koło Gospodyń Wiejskich "Szanelki" Szastały
9. Koło Gospodyń Wiejskich w Husakach
10. Koło Gospodyń Wiejskich "Rajanki" w Rajsku
11. Koło Gospodyń Wiejskich w Knorydach - „Knorydzkie Smaczki”
12. Koło Gospodyń Wiejskich w Strykach „Strykowiarki”

Priorytetowymi obszarami działania w ramach współpracy organizacji i kół w **Gminie Bielsk Podlaski**, ze szczególnym uwzględnieniem ustawowych zadań własnych samorządu gminnego oraz działań na rzecz mieszkańców Gminy Bielsk Podlaski były:

- 1) działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
- 2) działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości,
- 3) ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego,
- 4) kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- 5) sfera pomocy społecznej, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób.

Każde przedsięwzięcie skierowane na rozwiązywanie konkretnego problemu społecznego lub integrację mieszkańców mogło zostać współfinansowane przez tryb pozakonkursowy.

Gmina Bielsk Podlaski jest członkiem **Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej** oraz **Związku Gmin Wiejskich Województwa Podlaskiego**. Celem związków jest wyartykułowanie specyficznych potrzeb i uwarunkowań gmin wiejskich, występowanie o ich uznanie oraz uzyskanie wpływu na tworzenie prawa i decyzje w regionie w dziedzinach będących żywotnym interesem gmin wiejskich.

Gmina Bielsk Podlaski współtworzy **Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu Puszcza Białowieska, w celu:**

- 1) aktywizacji gospodarczej regionu i poprawy poziomu życia mieszkańców,
- 2) ochrony środowiska i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych,
- 3) rozwoju rolnictwa ze szczególnym uwzględnieniem gospodarstw ekologicznych i produkcji zdrowej żywności,
- 4) budowy zintegrowanego systemu zagospodarowania turystycznego regionu oraz rozwoju usług turystycznych i agroturystycznych,
- 5) promocji regionu oraz zachowania wartości przyrodniczych i kulturowych regionu,
- 6) rozwijania wszechstronnej, wzajemnej korzystnej współpracy transgranicznej z sąsiednimi rejonami republiki Białoruś w ramach Euroregionu Puszcza Białowieska,
- 7) pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych (ze szczególnym uwzględnieniem funduszy Unii Europejskiej) wspomagających realizację statutowych celów stowarzyszenia.

Gmina jest również członkiem **Stowarzyszenie Gmin Górnej Narwi oraz Lokalnej Grupy Działania „Puszcza Białowieska”**. **Celami tych stowarzyszeń jest:**

- 1) promocja obszarów wiejskich,
- 2) mobilizowanie ludności do aktywnego udziału w procesie rozwoju obszarów wiejskich,
- 3) upowszechnianie i wymiana informacji o inicjatywach związanych z aktywizacją ludności na obszarach wiejskich,
- 4) działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, z uwzględnieniem ochrony środowiska przyrodniczego, krajobrazu i zasobów historyczno- kulturowych,
- 5) działanie na rzecz rozwoju turystyki,
- 6) popularyzacja i rozwój produkcji wyrobów regionalnych.

II. LISTA USŁUG SPOŁECZNYCH

Usługami społecznymi są działania powtarzalne, dostępne, podejmowane przez gminę w celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej, świadczone w formie niematerialnej bezpośrednio na rzecz osób, rodzin, grup społecznych, grup mieszkańców o określonych potrzebach lub ogółu mieszkańców¹⁷

z zakresu :

- 1) polityki prorodzinnej
- 2) wspierania rodziny,
- 3) systemu pieczy zastępczej,
- 4) pomocy społecznej,
- 5) promocji i ochrony zdrowia,
- 6) wspierania osób niepełnosprawnych
- 7) edukacji publicznej,
- 8) przeciwdziałania bezrobociu,
- 9) kultury
- 10) kultury fizycznej i turystyki
- 11) pobudzania aktywności obywatelskiej
- 12) mieszkalnictwa
- 13) ochrony środowiska,
- 14) reintegracji zawodowej i społecznej

Podczas analizy usług dostępnych dla mieszkańców gminy Bielsk Podlaski w ramach powyższych 14 zakresów rozpoznano 92 usługi, świadczone przez instytucje i organizacje na terenie gminy oraz powiatu (dostępne dla mieszkańców), które przedstawia poniższa tabela.

¹⁷ Art. 2 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o usługach społecznych realizowanych przez centra usług społecznych

TABELA 13: LISTA USŁUG SPOŁECZNYCH GMINY BIELSK PODLASKI

ZAKRES USŁUGI Art. 2.1 ustawy	USŁUGA	ADRES USŁUGODAWCY	TELEFON	DNI I GODZINY DOSTĘPNOŚCI	WWW E-MAIL	ODBIORCY	WARUNKI DODATKOWE/ ODPŁATNOŚĆ
1.Polityka prorodzinna	Karta Dużej Rodziny	Urząd Gminy Bielsk Podlaski- wydawca kart - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej UL. Mickiewicza 46	857304515, 729761570 Fax. 857301028	Pon-piątek 7.30-15.30	gops@bielskpodlaski.pl gmina@bielskpodlaski.pl	Rodziny z minimum 3 dzieci	Nieodpłatne, wymaga zgłoszenia do GOPS
2.Wspieranie rodziny 4. Pomoc społeczna	Praca socjalna Dożywanie Bieżące informacje pomocowe	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej UL. Mickiewicza 46	857304515, 729761570 Fax. 857301028	Pon-piątek 7.30-15.30	gops@bielskpodlaski.pl	Dorośli	Nieodpłatne, wymaga zgłoszenia do GOPS
2.Wspieranie rodziny	Asystent rodziny	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej UL. Mickiewicza 46	857304515, 729761570 Fax. 857301028	Pon-piątek 7.30-15.30	gops@bielskpodlaski.pl	Rodziny z dziećmi przeżywające trudności	Nieodpłatne, wymaga zgłoszenia do OPS
2.Wspieranie rodziny	Diagnozy i konsultacje psychologiczne, terapia rodzin grupy samopomocowe	„ANIMUS” Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutyczne j dla Dzieci i Młodzieży Bielsk Podlaski ul. Franciszka Żwirki i Stanisława Wigury 83	794 908 839 790 310 177	Pon-piątek godz. 8.00- 16.00	info@animus-bielskpodlaski.pl	Rodzice i dzieci doświadczających h :sytuacji trudnych, kryzysowych, problemów w komunikacji, zaburzeń lękowych, depresyjnych, przemocy, innych.	Nieodpłatne, wymaga zgłoszenia Telefonicznego

		Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna "Agrafka" w Bielsku Podlaskim ul. Mickiewicza 110,		Pon-piątek godz. 8.00-16.00 sobota 8:00 – 16:00	agrafka@fpe.edu.pl	szeroki wachlarz terapii oraz treningów, prowadzonych przez doświadczonych specjalistów. Psychologiczna Pedagogiczna Logopedyczna Fizjoterapia Integracja Sensoryczna Terapia ręki Trening Umiejętności Społecznych Zajęcia edukacyjne i grupowe Warsztaty dla rodziców	Odpłatne
2.Wspieranie rodziny	Usługi psychologa – diagnoza i konsultacje psychologiczne	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna W Bielsku Podlaskim Ul. Widowska1 Poradnia Zdrowia Psychicznego w Bielsku Podlaskim Ul. Jagiellońska 32 Poradnia Terapii Uzależnień od Alkoholu	85 833 26 74 85 833 26 96 85 833 26 96	Pon-piątek 7.30-15.30 Pon-piątek 7.30-15.30	poradnia@powiat.bielski.pl	Dzieci, młodzież rodzice Dorośli Dorośli	Nieodpłatne, wymaga zgłoszenia Nieodpłatne, wymaga zgłoszenia

		Ul. Jagiellońska 32					Nieodpłatne, wymaga zgłoszenia
2.Wspieranie rodziny	Usługi dzielnicowego Poradnictwo w zakresie przeciwdziałania przemocy, wykroczeń, przestępczości, cyberprzestępczości Edukacja dzieci, młodzieży, seniorów dot. ryzykownych zachowań	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy Urzędzie Gminy Bielsk Podlaski ul. Mickiewicza46 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim Ul. Mickiewicza46	857304515, 729761570 Fax. 857301028	Pon-piątek 7.30-15.30	gops@bielskpodlaski.pl gmina@bielskpodlaski.pl	Rodziny, dorośli, seniorzy	Nieodpłatne, wymaga zgłoszenia
2.Wspieranie rodziny 4. Pomoc społeczna	Pomoc, poradnictwo, osobom z problemem przemocy w rodzinie	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy Urzędzie Gminy Bielsk Podlaski ul. Mickiewicza46	857304515, 729761570 Fax. 857301028	Pon-piątek 7.30-15.30	gops@bielskpodlaski.pl	Osoby i rodziny doznające przemocy lub zagrożone przemocą	Nieodpłatne, wymaga zgłoszenia telefonicznego lub osobistego
2.Wspieranie rodziny 3. System pieczy zastępczej	Pomoc, poradnictwo, osobom z problemem przemocy w rodzinie Grupy korekcyjno-konsultacyjne Szkolenia kandydatów na rodziny zastępcze Usługi koordynatora rodziny dla rodziców zastępczych	PCPR w Bielsku Podlaskim ul. 3Maja 17	85 833 26 76 Faks: 85 833 26 75	Pon-piątek 7.30-15.30	pcpr@powiatbielski.pl	Osoby i rodziny w kryzysie, doznające przemocy lub zagrożone przemocą, rodziny zastępcze	Nieodpłatne, wymaga zgłoszenia telefonicznego lub osobistego

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY BIELSK PODLASKI DO 2034 ROKU

2.Wspieranie rodziny 3. System pieczy zastępczej	Usługi radcy prawnego Oraz poradnictwo obywatelskie	Starostwo Powiatowe w Bielsku Podlaskim, 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Mickiewicza 46.	85 833 26 56: 85 833 26 16	Pon-piątek 7.30-15.30 Pok.010	darmoweporadnictwo@starostwo.pl.	Osoby i rodziny w kryzysie,	Nieodpłatne, wymaga zgłoszenia telefonicznego lub osobistego
4. Pomoc społeczna	Pomoc żywnościowa	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów 11 Listopada 2 17-100 Bielsk Podlaski Caritas Warsztaty Terapii Zajęciowej w Bielsku Podlaskim Parafia Najświętszej Opatrzności Bożej w Bielsku Podlaskim	85 7303312 5331 7771 133 790 266 260	Wtorki i czwartki 10,00-14,00 8,00-16,00	biuro@wtzbielskpodlaski.pl zibikar@poczta.onet.pl	Dorośli , Rodziny	Żywność osobom zakwalifikowanym
4. Pomoc społeczna 6.Wspierania osób niepełnosprawnych	Specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Ul.Mickiewicza46	857304515 , 729761570 Fax. 857301028	Pon-piątek 7.30-15.30	gops@bielskpodlaski.pl	Rodziny z dziećmi i młodzieżą z zaburzeniami psychicznymi	Wymaga zgłoszenia osobistego do GOPS. Odpłatność zgodnie z rozporządzeniem Ministra Polityki Społecznej z dn.22 września 2005 r. w sprawie

							specjalistycznych usług opiekuńczych (dz.U.Nr189, poz.1598 ze zm.)
4. Pomoc społeczna 6.Wspierania osób niepełnosprawnych	Asystent osobisty osób z niepełnosprawnością	Realizator usług: PCPR w Bielsku Podlaskim ul. 3Maja17	PCPR: 85 833 26 76 Faks: 85 833 26 75	Pon-piątek 7.30-15.30	E-mail: pcpr@powiatbielski.pl	Dorośle osoby z niepełnosprawnością	Nieodpłatne, wymaga zgłoszenia telefonicznego lub osobistego do PCPR
4. Pomoc społeczna 6.wspieranie osób niepełnosprawnych	Usługi opiekuńcze: Opiekun w ośrodku pomocy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim	857304515, 729761570 Fax. 857301028	Pon-piątek 7.30-15.30	gops@bielskpodlaski.pl	Dorośle osoby z niepełnosprawnością	Odpłatne, Wymaga zgłoszenia telefonicznego lub osobistego GOPS
4. Pomoc społeczna	Usługi całodobowego pobytu i żywienia dla osób dorosłych, bezdomnych	Nowosądeckie Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta w Nowym Sączu	GOPS w Bielsku Podlaskim 857304515, 729761570 Fax. 857301028	Pon-piątek 7.30-15.30	gops@bielskpodlaski.pl	Dorośli bezdomni	Odpłatne zgodnie z Uchwałą nr XVI/115/2020 Rady Gminy Bielsk Podlaski z dnia 26 marca 2020 r w sprawie ustalenia w zakresie zadań własnych szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodku wsparcia i mieszkaniach

							chronionych, wymaga zgłoszenia telefonicznego lub osobistego do GOPS, wymaga skierowania
4. Pomoc społeczna	Zapewnienie opieki, potrzeb bytowych, opiekuńczych i wspomaganie zdrowia	Dom Pomocy Społecznej im. Jana Pawła II w Brańsku Dom Pomocy Społecznej Spokojna Przystań w Garbarch	tel. 85 737 51 32 fax. 85 737 50 60 tel. 85 717 60 90	Administracja: 7.30-15.30	dpsbransk@dpsbransk.pl dpsgarbary@o2.pl	Dom Pomocy Społecznej świadczy całodobową opiekę osobom dorosłym Dom Pomocy Społecznej świadczy	Skierowanie z Ośrodka Pomocy Społecznej, w celu złożenia pisemnego wniosku dot. skompletowani a dokumentów niezbędnych do wydania decyzji kierującej do DPS. We wniosku opisać sytuację zdrowotną, osobistą, rodzinną oraz materialną. Skierowanie z Ośrodka Pomocy Społecznej, w celu złożenia pisemnego

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY BIELSK PODLASKI DO 2034 ROKU

				Pon-piątek 7.30-15.30		całodobową opiekę osobom dorosłym przeznaczony jest dla osób przewlekle psychicznie chorych.	wniosku dot. skompletowani a dokumentów niezbędnych do wydania decyzji kierującej do DPS. We wniosku opisać sytuację zdrowotną, osobistą, rodzinną oraz materialną.
		Akacyjny Dom Seniora Knorydy 11 17-111 Boćki	537 713 939	Pon-piątek 7.30-15.30		Całodobowa opieka osobom dorosłym	Odpłatne, kontakt telefoniczny
		Dom Opieki „Ostoja” w Łubinie Kościelnym Łubin Kościelny 38 17-100 Bielsk Podlaski	734 705 412	Pon-piątek 7.30-15.30		Całodobowa opieka osobom dorosłym	Odpłatne, kontakt telefoniczny
		Dom Opieki Społecznej „Arka” w Koźynie 17-100 Bielsk Podlaski	85 731 03 11	Pon-piątek 7.30-15.30		Całodobowa opieka osobom dorosłym	Odpłatne, kontakt telefoniczny
				Pon-piątek 6,00-20,00		Całodobowa opieka osobom dorosłym	Odpłatne, kontakt telefoniczny
5. Promocja i ochrona zdrowia	Konsultacje w zakresie: uzależnień, przemocy w rodzinie, osobom	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	857304515, 729761570 Fax. 857301028	Pon-piątek 7.30-15.30	gops@bielskpodlaski.pl gmina@bielskpodlaski.pl	Osoby uzależnione, ich rodziny	Nieodpłatne, wymaga zgłoszenia

	współuzależnionym, członkom rodziny	przy Urzędzie Gminy w Bielsku Podlaskim ul. Mickiewicza46					telefonicznego lub osobistego
5. Promocja i ochrona zdrowia	Konsultacje i diagnozy, lekarza rodzinnego, lekarza pediatrii opieka pielęgniarska opieka położnej	Ośrodek Zdrowia w Chrabołach Chraboły 8	85 731 74 99	Pon-piątek 8.00-18.00		Osoby potrzebujące konsultacji	Nieodpłatnie, w ramach NFZ
		Ośrodek Zdrowia w Łubinie Kościelnym Łubin Kościelny 48	85 731 09 29				
		Podstawowa Opieka Zdrowotna w Bielsku Podlaskim Ul. Kleszczelowska 1	85 833 43 77				
		Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Leko” w Bielsku Podlaskim Ul. Jagiełońska 32 Irena Tokarewska	85 730 17 21				
		„Vita”Sp z o.o. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bielsku Podlaskim Ul. 3 Maja 15	85 730 29 26				
		„Twój Lekarz”s.c. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Medycyny Rodzinnej Ul. 3 Maja 20	85 730 35 23				
		MEDICA Spółka z o.o.	85 730 49 04				

		Przychodnia Rodzinna w Bielsku Podlaskim Ul. 3 Maja 15 „MEDICA” NZOZ Medycyny Rodzinnej w Bielsku Podlaskim Ul. Jagiellońska 2	85 730 50 94				
5. Promocja i ochrona zdrowia	Diagnostyka i konsultacje psychologiczne i psychoterapeutyczne	Poradnia Zdrowia Psychicznego w Bielsku Podlaskim Ul. Jagiellońska 32	85 833 26 96	Wg wizyt 8.00-18.00	Brak	Osoby potrzebujące konsultacji	Nieodpłatnie, w ramach NFZ Odpłatnie prywatnie
5. Promocja i ochrona zdrowia	Diagnostyka i konsultacje psychologiczne i psychoterapeutyczne, terapia domowa-środowiskowa	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna W Bielsku Podlaskim Ul. Widowska1 „ANIMUS” Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży Bielsk Podlaski ul. Franciszka Żwirki i Stanisława Wigury 83 Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna “Agrafka” w Bielsku Podlaskim ul. Mickiewicza 110,	85 833 26 96 794 908 839 790 310 177	poniedziałek, 12.00-20.00, wtorek, 10.00-20.00, środa, 8.00-20.00, czwartek, 8.00-20.00, piątek, 10.00-20.00	poradnia@powiatbielski.pl info@animus-bielskpodlaski.pl	Dzieci 2,5-19 lat i rodzice/opiekunowie	Nieodpłatnie, w ramach NFZ Nieodpłatnie, w ramach NFZ Odpłatnie prywatnie

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY BIELSK PODLASKI DO 2034 ROKU

6.Wspierania osób niepełnosprawnych	Dzienna opieka i organizacja zajęć dla dorosłych osób z zaburzeniami psychicznymi wraz z dowozem	Środowiskowym Dom Samopomocy w Bielsku Podlaskim Warsztaty Terapii Zajęciowej Caritas Diecezji Drohiczyńskiej w Bielsku Podlaskim	85 8331010 533177133	8.00-16.00	sdsbielskpodlaski@wp.pl biuro@wtzbielskpodlaski.pl	Dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz z niepełnosprawnością intelektualną (typu A, B i C.)	wymaga skierowania przez GOPS.
6.Wspierania osób niepełnosprawnych	Terapia zajęciowa, pomoc psychologiczna, rehabilitację społeczną i zawodową. Aktywizacja społeczna i zawodowa	Warsztaty Terapii Zajęciowej Caritas Diecezji Drohiczyńskiej w Bielsku Podlaskim	533177133	8.00-16.00	biuro@wtzbielskpodlaski.pl	osoby, które mają znaczny albo umiarkowany stopień niepełnosprawności intelektualnej	Nieodpłatne, wymaga skierowania, Kontakt telefoniczny lub osobisty
6.Wspierania osób niepełnosprawnych	Orzekanie o niepełnosprawności, poradnictwo prawne, psychologiczne i informacyjne dot. ulg, uprawnień, możliwości dofinansowania	Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności PCPR w Bielsku Podlaskim ul. 3 Maja17	85 8332677	Pon-piątek 7.30-15.30	pcpr@powiatbielski.pl	Osoby niepełnosprawne, rodziny z osobą z niepełnosprawnością	Nieodpłatne, wymaga zgłoszenia telefonicznego lub osobistego
7. Edukacja publiczna	Zajęcia edukacyjne szkoły podstawowej Opieka świetlicowa Usługi Pedagoga Pedagoga specjalnego Logopedy Psychologa	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Łubinie Kościelnym Łubin Kościelny 40 Punkt Przedszkolny	85 731 09 24 - sekretariat 693 376 636 - dyrektor	Godziny pracy Pon. - Pt. 8.00-16.00 zgodnie z kalendarzem roku szkolnego	sekretariat@szkola-lubinkoscielny.pl	Dzieci i ich rodzice	Nieodpłatnie

	Terapeuty pedagogiczny						
	Opieka przedszkolna dla dzieci 3-6 lat						
7. Edukacja publiczna	Zajęcia edukacyjne szkoły podstawowej Opieka świetlicowa Usługi Pedagoga Pedagoga specjalnego Logopedy Terapeuty pedagogicznego Opieka dzienna nad dziećmi 3-6 lat	Szkoła Podstawowa w Augustowie Augustowo 30 Punkt Przedszkolny	(85) 731 10 97 (sekretariat) (85) 731 10 22 psycholog	Godziny pracy Pon. - Pt. 8.00-16.00 zgodnie z kalendarzem roku szkolnego	sekretariat@szkola-augustowo.pl psycholog@szkola-augustowo.pl	Dzieci i ich rodzice	Nieodpłatnie
7. Edukacja publiczna	Zajęcia edukacyjne i dzienna opieki nad dziećmi niepełnosprawnymi i dziećmi z zaburzeniami rozwoju, edukacja i szkolenia dla rodziców	ANIMUS” Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutyczne j dla Dzieci i Młodzieży Bielsk Podlaski ul. Franciszka Żwirki i Stanisława Wigury 83	794 908 839	Od poniedziałku do piątku w godzinach 7.30 – 15.30	info@animus-bielskpodlaski.pl	Placówka oświatowa dla dzieci i młodzieży od 3 roku życia do 25 roku życia	Nieodpłatnie, obowiązują zapisy
7. Edukacja publiczna	Zajęcia edukacyjne i dzienna opieki nad dziećmi niepełnosprawnymi i dziećmi z zaburzeniami rozwoju, edukacja i szkolenia dla rodziców	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna W Bielsku Podlaskim Ul. Widowska1	85 833 26 96	Od poniedziałku do piątku w godzinach 7.30 – 15.30	poradnia@powiatbielski.pl	Placówka oświatowa dla dzieci i młodzieży od 3 roku życia do 25 roku życia	Nieodpłatnie

7. Edukacja publiczna	Diagnozowanie logopedyczne, pedagogiczne, psychologiczne Zajęcia diagnozujące zainteresowania zawodowe uczniów Indywidualna i grupowa terapia pedagogiczna oraz zaburzeń integracji sensorycznej.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Bielsku Podlaskim Ul. Widowska 1 ANIMUS Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży Bielsk Podlaski ul. Franciszka Żwirki i Stanisława Wigury 83	85 833 26 74 794 908 839	Godziny pracy: Pon. - Pt. 7,30-15,30 Umówiony telefonicznie termin w godzinach pracy placówki	poradnia@powiatbielski.pl info@animusbielskpodlaski.pl	Dzieci i młodzież ucząca się, ich rodzice i Opiekunowie	Umówiony telefonicznie termin
7. Edukacja Publiczna	Zajęcia pozalekcyjne z dziećmi Szkoły Podstawowej: gry zabawy	Centrum Aktywności Lokalnej w Widowie	504 186 878	W roku szkolnym Poniedziałki-piątki 14,00-18,00 Wakacje 10,00-14,00	a.sitek@bielskpodlaski.pl	Dzieci , młodzież Szkoły Podstawowej	Nieodpłatnie, kontakt telefoniczny
8.Przeciwdziałanie bezrobociu	1. Pomoc w poszukiwaniu pracy 2. Pośrednictwo pracy 3. Poradnictwo zawodowe	Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku Podlaskim Ul. 3 Maja 17	85 833 27 00	Godziny pracy: Pon. - Pt. 7,30-15,30 Usługi świadczone są przez pracowników PUP w godzinach pracy urzędu	bibe@praca.gov.pl pup@powiatbielski.pl	Dorośli	Umówiony termin

	4.Szkolenia i dofinansowania do kursów 5.Informacje potrzebne osobie niepełnosprawnej bezrobotnej- możliwości uzyskania pomocy, oferty pracy						
9. Kultura	Wypożyczanie książek	Gminna Biblioteka Publiczna W Augustowie filia w Łubinie Kościelnym i w Płaskach	509967472	Pon-piątek 7.30-15.30	gbpaugustowo@bielskpodlaski.pl	Dzieci, młodzież, dorośli, seniorzy	Nieodpłatnie
9. Kultura	Organizacja czasu wolnego dla seniorów - 60plus Warsztaty, szkolenia, poradnictwo zdrowotne	Klub Senior+ w Łubinie Rudolty 98	574 024 523	Wg godzin zajęć	gops@bielskpodlaski.pl www.bielskpodlaski.pl	Seniorzy	Wg Regulaminu Klubu, należy złożyć deklarację
9.Kultura	Udostępnianie pomieszczeń zwiedzania Czasowe wynajmy pomieszczeń	Wiejski Dom Kultury w Rajsku Izba Pamięci Narodowej	664-991-937	Wg godzin rezerwacji		Społeczność	kontakt telefoniczny
10.Kultury fizycznej i turystyki	Zajęcia rekreacyjno-sportowe w świetlicach i miejscach rekreacji	Świetlice wiejskie (dobrze wyposażone) w miejscowościach;		Wg umówionych zajęć			Nieodpłatnie, kontakt telefoniczny

		1/ Augustowo - plac zabaw i siłownia na placu szkolnym 2/ Bańki 3/ Bolesty 4/ Chraboły we wsi znajduje się plac zabaw 5/ Deniski-plac zabaw 6/ Dubiażyn-plac zabaw 7/ Grabowiec-plac zabaw, siłownia 8/Hački Ośrodek Kulturalno-Edukacyjny 9/Hołody-plac zabaw, siłownia 10/Hryniewiczze Duże-plac zabaw, siłownia 11/Hryniewiczze Małe-plac zabaw 12/Husaki 13/Knorozy 14/Knorydy 15/Kotły-plac zabaw 16/Kozły 17/Kożyno 18/Krzywa-siłownia 19/Lewki-plac zabaw, siłownia 20/Łoknica 21/Łubin Kościelny - plac zabaw, siłownia 22/Łubin Rudołty 23/Malinowo 24/Miękiszce 25/Mokre 26/Nałogi-plac zabaw					

		27/Ogrodniki-plac zabaw 28/Orzechowicze-plac zabaw, siłownia 29/Parcewo-plac zabaw, siłownia 30/Pasynki-plac zabaw na innym placu wiejskim 31/Pietrzykowo Gołębki 32/Piliki-Ośrodek Kultury Lokalnej -plac zabaw, siłownia na innym placu wiejskim 33/Pili[ki 34/Ploski -plac zabaw na innym placu wiejskim 35/Plutycze 36/Proniewicz-Ośrodek Kultury Lokalnej -plac zabaw, siłownia 37/Rajki 38/Rajsk-Wiejski Dom Kultury 39/Saki-plac zabaw na innym placu wiejskim 40/Sobótka 41/Stołowacz 42/Stryki-plac zabawna innym placu wiejskim 43/Szastały 44/Treszczotki 45/Truski 46/Widowo-plac zabaw					

		47/Woronie 48/Zawady 49 Zubowo					
10.Kultury fizycznej i turystyki	Zajęcia sportowe	Boisko sportowe -Plac w Pilikach • Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Łubinie Kościelnym • Szkoła Podstawowa w Augustowie	85 731 09 24 (85) 731 10 97	Wg umówionych zajęć	sekretariat@szkola-lubinkoscielny.pl sekretariat@szkola-augustowo.pl	Dzieci, młodzież, osoby dorosłe	Nieodpłatnie
10.Kultury fizycznej i turystyki	Zajęcia sportowe – piłka nożna	LZS Piliki-Tur2	603 220 218	Wg umówionych treningów		Dzieci, młodzież- drużyny junior i senior	Nieodpłatnie
10.Kultury fizycznej i turystyki	Hipoterapia, zajęcia nauki jazdy konnej	Konny Zakątek Konny Zakątek, 17-100 Hryniewiczze Duże	531 447 143 tel. 508 523 497	Wg umówionych treningów	konnyzakatek@gmail.com	Dzieci, młodzież	Opłatnie
11. Pobudzenie aktywności obywatelskiej	Organizacja czasu wolnego dla dorosłych wg zapotrzebowania i warsztatów Organizowanie społeczności lokalnej	Koła Gospodyń Wiejskich 1/ „Hołodzianki”w Hołodach 2/ KGW w Grabowcu 3”Orzeszki for you” w Orzechowiczach		Wg ustalonych warsztatów i zajęć w kołach		Dorośli Młodzież Dzieci	Nie

		4/ KGW w Lewkach 5/ KGW w Nałogach 6/"Foszki' w Stołowaczu 7/"Prosto z serca" w Sakach 8/"Szanelki"w Szastałach 9/KGW w Husakach 10/"Rajanki" w Rajsku 11/"Strykowiarki" w Strykach 12/"Knorydzkie Smaczki" w Knorydach "					

Tabela usług będzie uaktualniana razem z dokumentem strategicznym.

ROZDZIAŁ III. PROGRAMOWY

Strategia pozwala zaplanować rozwój społeczny, przygotować działania zgodnie z wcześniej wypracowaną wizją. Przygotowane wnioski, prognozy i potrzeby, zgłoszone przez instytucje podczas przekazywania danych do **GOPS w Bielsku Podlaskim**, poddano analizie podczas prac nad strategią.

W ten sposób opracowano cztery najważniejsze obszary potrzeb, których kierunki powinny stać się przedmiotem działań samorządu oraz całej społeczności gminy do 2034 roku.

1. WIZJA, CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI NIEZBĘDNYCH DZIAŁAŃ

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu gminy, jaki chcieliby osiągnąć jej mieszkańcy do roku 2034. W trakcie prac nad strategią została zdefiniowana jako pozytywne wyobrażenie przyszłości.

**GINA BIELSK PODLASKI TO MIEJSCE,
W KTÓRYM RODZINY I OSOBY W KAŻDYM WIEKU
MOGĄ BYĆ AKTYWNE
I MAJĄ ZAPEWNIONY DOSTĘP DO USŁUG SPOŁECZNYCH.**

Celem Strategii jest podjęcie systemowych rozwiązań problemów społecznych, występujących w gminie i destabilizujących życie mieszkańców. Wytyczone cele zrealizowane zostaną przy wykorzystaniu istniejących instytucji, organizacji i innych podmiotów działających w sferze społecznej. Zintegrowanie lokalnego środowiska zagwarantuje pomoc i wsparcie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej oraz umożliwi ludziom życie w poczuciu poszanowania godności każdej osoby, eliminowanie dysfunkcji oraz równy dostęp do zasobów podstawowych usług. Z zebranych oczekiwań, co do działań w obszarach rozwiązywania problemów społecznych, sformułowano cele strategii.

CEL I : DOSTĘPNE USŁUGI SPOŁECZNE

CEL II: PROFESJONALNE WSPARCIE OSÓB I RODZIN

CEL III: AKTYWNI SENIORZY

CEL IV: ZAGOSPODAROWANA INFRASTRUKTURA ORAZ ZASOBY SPOŁECZNE

CEL I : DOSTĘPNE USŁUGI SPOŁECZNE

Proponowane kierunki działania celu I:

1. Monitorowanie potrzeb w zakresie potrzeb, usług społecznych na terenie gminy, w tym wypracowanie koszyków usług społecznych.
2. Zwiększenie liczby kadry specjalistycznej w placówkach edukacyjnych (diagnozy, zajęciach wyrównawcze, terapie, programy celowe) oraz kadry w placówkach kultury.
3. Utrzymanie i rozwój zajęć pozalekcyjnych, programów celowych dla dzieci i młodzieży prowadzonych przez placówki edukacyjne, kulturalne i sportowe.
4. Podejmowanie działań edukacyjno-informacyjnych dotyczących metod skutecznego radzenia sobie ze stresem, z zakresu cyber zagrożeń, bezpieczeństwa.
5. Podniesienie świadomości społecznej w zakresie zagrożeń pożarowych.
6. Kontynuacja działalności grup i zespołów, rozwój ruchu artystycznego, tworzenie nowych form zajęć spędzania czasu wolnego, edukacji dietetycznej, sportu, jako profilaktyki dla dorosłych.
7. Utrzymanie dostępu do usług podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej.
8. Pozyskanie środków i zwiększenie nakładu na usługi i badania profilaktyczne, laboratoryjne, rehabilitację, m.in po covidową.
9. Kontynuowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia.
10. Rozwój turystyki, agroturystyki i rolnictwa specjalistycznego, obszaru zdrowego żywienia, ekologii, gospodarstw społecznych i innych form sprzyjających gminie wiejskiej.
11. Edukacja cyfrowa społeczności; minimalizowanie wykluczenia informatycznego mieszkańców.
12. Współpraca partnerska służb publicznych, instytucji pozarządowych i prywatnych w obszarze rozwiązań rynkowych, pozyskiwanie inwestorów.

CEL II: PROFESJONALNE WSPARCIE OSÓB I RODZIN

Proponowane kierunki działania celu II:

1. Stałe monitorowanie potrzeb mieszkańców w obszarze społecznym (OZPS).
2. Koordynowanie udzielanego wsparcia rodzinom i osobami z niepełnosprawnościami, długotrwanie chorych.
3. Rozwój usług na rzecz dzieci i rodzin w kryzysach lub z trudnościami, w tym:
 - a) monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej,
 - b) realizacja asystentury rodzinnej, pogłębionej pracy socjalnej,
 - c) prowadzenie poradnictwa i programów celowych, wsparcia diagnostycznego i specjalistycznego,
 - e) wdrożenie programów celowych sprzyjających deinstytucjonalizacji.
4. Kontynuowanie działalności świetlic i innych miejsc sprzyjających mieszkańcom w sołectwach.
5. Edukacja grup najsłabszych w zakresie praw i możliwości pomocy (utworzenie punktu poradnictwa, dodatkowe spotkania, informacje medialne, kampanie itp.)
6. Wspieranie osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin w integracji w środowisku lokalnym.
7. Rozwój usług opiekuńczych, specjalistycznych, form wsparcia dziennego i czasowego, mieszkań wspomaganych, treningowych i innych.
8. Projektowanie usług społecznych kierowanych do osób przewlekle chorych, wymagających długoterminowego wsparcia. Zwiększenie kadry medycznej i społecznej świadczącej pomoc w domu pacjentom leżącym, przewlekle chorym, samotnym oraz zwiększenie dostępności do opieki długoterminowej i paliatywnej.
9. Współpraca z Centrum Zdrowia Psychicznego SPZOZ, SPZOZ w Bielsku Podlaskim, stowarzyszeniami i instytucjami w ramach usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Realizacja specjalistycznych programów adresowanych do osób z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie psychicznym.
10. Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy.
11. Realizacja Programu Wspierania Rodziny.
12. Realizacja Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.

CEL III: AKTYWNI SENIORZY

Proponowane kierunki działania celu III:

1. Monitorowanie potrzeb lokalnych w zakresie zasobów infrastruktury i usług na rzecz seniorów.
2. Kontynuacja likwidacji barier architektonicznych i komunikacyjnych:
 - umożliwienie pokonywania różnych poziomów w miejscach, gdzie występują różnice wysokości,
 - stosowanie różnych sposobów orientacji ułatwiających poruszanie się,
 - świadczenie usług przewozowych samochodem specjalnie przystosowanym.
3. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier architektonicznych.
4. Rozpowszechnianie idei wolontariatu wśród społeczności lokalnej, ze szczególnym uwzględnieniem opieki nad osobami starszymi, samotnymi i niepełnosprawnymi.
5. Rozwój usług społecznych świadczonych w formie usług środowiskowych.
6. Prowadzenie dziennych usług dla osób starszych, w tym Klubu Senior +.
7. Tworzenie grup samopomocowych, grup sąsiedzkich, grup wsparcia.
8. Edukacja społeczności senioralnej, organizowanie spotkań i wydarzeń edukacyjnych.
9. Przygotowanie i upowszechnianie informatorów, stron WWW i innych nośników informacji o formach wsparcia osób zależnych i ich prawach.
10. Współpraca z instytucjami, organizacjami, kościołami, związkami wyznaniowymi, które prowadzą akcje na rzecz seniorów.
12. Rozwój pracy socjalnej na rzecz seniorów i organizacji środowiska lokalnego.
13. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych i grup nieformalnych działających na rzecz seniorów.

CEL IV: ZAGOSPODAROWANA INFRASTRUKTURA ORAZ ZASOBY SPOŁECZNE W GMINIE

Proponowane kierunki działania celu IV:

1. Kontynuowanie działań infrastrukturalnych i programów, projektów społecznych w odpowiedzi na wyzwania i potrzeby demograficzne.
2. Podejmowanie przedsięwzięć sprzyjających poprawie warunków życia mieszkańców, w tym związanych z rozbudową i modernizacją infrastruktury społecznej i medycznej, rehabilitacyjnej.
3. Utrzymanie miejsc do aktywnego wypoczynku mieszkańców.
4. Wsparcie placówek edukacyjnych, rekreacyjnych, kultury w rozwoju infrastruktury.
5. Edukacja liderów młodzieżowych, środowiskowych, społeczności w zakresie partycypacji społecznej.
- 6 Wsparcie grup nieformalnych, ngo, twórców i zespołów ludowych na terenie gminy.
7. Promocja przedsiębiorczości i aktywności lokalnej , tworzonych małych firm usługowych, rolniczych, rękodzielniczych na terenie gminy.
8. Rozwój usług aktywności społecznej; wsparcie organizacji pozarządowych, grup nieformalnych i kół w zakresie działalności i inicjatyw lokalnych.
9. Zwiększenie skuteczności działań Policji i OSP poprzez wdrożenie nowych rozwiązań technologicznych, doposażenie w nowy sprzęt, inwestycję w infrastrukturę OSP.
10. Pozyskiwanie funduszy zewnętrznych do współpracy i rozwoju infrastruktury społecznej na terenie gminy.
11. Rozwój podmiotów ekonomii społecznej, usług ekonomii społecznej i promocja rozwiązań ekonomii na terenie gminy.
12. Realizacja współpracy z organizacjami pozarządowymi poprzez opracowanie i wdrażanie rocznych programów współpracy.

Po analizie wskazanych kierunków w czterech obszarach dokonano wyboru najważniejszych do realizacji na lata 2023-2025.

Zostały wskazane w poniższym harmonogramie.

2. SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII - HARMONOGRAM NA LATA 2023-2026

Nr	PROPONOWANE KIERUNKI NIEZBĘDNYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
CEL I : DOSTĘPNE USŁUGI SPOŁECZNE				
1	Monitorowanie potrzeb w zakresie potrzeb, usług społecznych na terenie gminy, w tym wypracowanie koszyków usług społecznych.	prezentacja potrzeb i rekomendacji raz w roku przez GOPS	Urząd Gminy, GOPS, placówki edukacyjne, kulturalne, sportowe,	Fundusze gminne, jst, wojewódzkie,
3.	Utrzymanie i rozwój zajęć pozalekcyjnych, programów celowych dla dzieci i młodzieży prowadzonych przez placówki edukacyjne, kulturalne i sportowe.	zbudowanie koszyków usług liczba zajęć i programów w gminie dla dzieci i młodzieży	wsparcia dziennego, GKPiRPA, organizacje pozarządowe, koła gospodyń, OSP i KPP w Bielsku Podlaskim	programy krajowe oraz EFS, inne środki zewnętrzne
4	Podejmowanie działań edukacyjno-informacyjnych dotyczących metod skutecznego radzenia sobie ze stresem, z zakresu cyber zagrożeń, bezpieczeństwa.	liczba programów/wydarzeń z zakresu bezpieczeństwa		
5.	Podniesienie świadomości społecznej w zakresie zagrożeń pożarowych.			

CEL II: PROFESJONALNE WSPARCIE OSÓB I RODZIN

Nr.	PROPONOWANE KIERUNKI NIEZNEĘDNYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
1.	Stałe monitorowanie potrzeb mieszkańców w obszarze społecznym (OZPS).	prezentacja potrzeb i rekomendacji z OZPS raz w roku przez GOPS	GOPS, placówki edukacyjne, kulturalne, sportowe, wsparcia	Fundusze gminne, jst, wojewódzkie,
3.	Rozwój usług na rzecz dzieci i rodzin w kryzysach lub z trudnościami, w tym: a) monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, b) realizacja asystentury rodzinnej, pogłębionej pracy socjalnej, c) prowadzenie poradnictwa i programów celowych, wsparcia diagnostycznego i specjalistycznego, e) wdrożenie programów celowych sprzyjających deinstytucjonalizacji.	liczba usług na rzecz rodzin nowe usługi w roku na terenie gminy	dziennego, GKPiRPA, LZI, PCPR, organizacje pozarządowe, Klub Senior +	programy krajowe, MRiPS, MA oraz EFS, inne środki zewnętrzne
7.	Rozwój usług opiekuńczych, specjalistycznych, form wsparcia dziennego i czasowego, mieszkań wspomaganych, treningowych i innych.			

10.	Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy.	Zgodnie ze wskaźnikami w Programach		
11.	Realizacja Programu Wspierania Rodziny.			
12.	Realizacja Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.			
CEL III: AKTYWNI SENIORZY				
Nr	PROPONOWANE KIERUNKI NIEZBĘDNYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
2.	Kontynuacja likwidacji barier architektonicznych i komunikacyjnych: umożliwienie pokonywania różnych poziomów w miejscach, gdzie występują różnice wysokości, stosowanie różnych sposobów orientacji ułatwiających poruszanie się, świadczenie usług przewozowych samochodem specjalnie przystosowanym.	- liczba zlikwidowanych barier - liczba usług w środowisku dla seniorów - liczba uczestników Klubu Seniora w roku	GOPS, placówki edukacyjne, kulturalne, sportowe, PCPR, organizacje pozarządowe, Klub Senior +	Fundusze gminne, jst, wojewódzkie, programy krajowe, MRiPS, PFRON oraz EFS, EFRR, inne środki zewnętrzne
5.	Rozwój usług społecznych świadczonych w formie usług środowiskowych.			
6.	Prowadzenie dziennych usług dla osób starszych, w tym Klubu Senior +.			

CEL IV: ZAGOSPODAROWANA INFRASTRUKTURA ORAZ ZASOBY SPOŁECZNE				
Nr	PROPONOWANE KIERUNKI NIEZBĘDNYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
3.	Utrzymanie miejsc do aktywnego wypoczynku mieszkańców.	- liczba miejsc wypoczynku - liczba wyposażonych, zmodernizowanych placówek	Urząd Gminy, placówki edukacyjne, kulturalne, sportowe, wsparcia	Fundusze gminne, jst, wojewódzkie,
4.	Wsparcie placówek edukacyjnych, rekreacyjnych, kultury w rozwoju infrastruktury.	- nowy sprzęt w każdym roku	dziennego, organizacje pozarządowe, koła gospodyń, OSP i KPP w Bielsku Podlaskim	programy krajowe oraz EFS, EFRR, inne środki zewnętrzne
9.	Zwiększenie skuteczności działań Policji i OSP poprzez wdrożenie nowych rozwiązań technologicznych, wyposażenie w nowy sprzęt, inwestycję w infrastrukturę OSP.	kalendaryzowym dla służb policji i OPS.		

Realizacja strategii może odbywać się równocześnie przy wykorzystywaniu i budowaniu nowych programów celowych, projektów lokalnych w obszarach zdefiniowanych w dokumencie.

3. ZARZĄDZANIE I MONITOROWANIE STRATEGII

Zarządzanie i monitoring zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian. Elementami skutecznego zarządzania będą przede wszystkim:

- a) Wójt Gminy- odpowiedzialny za wdrażanie strategii oraz wsparcie koordynatora przy realizacji,
- b) Rada Gminy - pełniąca bieżący nadzór nad realizacją,
- c) Koordynator wdrażania Strategii - GOPS w Bielsku Podlaskim, który:
 - gromadzi dokumentację związaną ze strategią,
 - prowadzi monitoring,
 - przedkłada informacje z realizacji Strategii wraz z rocznym sprawozdaniem z działalności GOPS, w tym aktualizuje listę usług społecznych rozdziału II, zgodnie z art.16b ustawy o pomocy społecznej¹⁸,
 - dokonuje ewentualnych korekt/aktualizacji harmonogramu minimum raz na trzy lata.

Podmioty realizujące kierunki działania strategicznego i projekty powinny sprawować opiekę nad tym, aby zapisy strategii były uwzględniane w innych dokumentach programowych.

SYSTEM AKTUALIZACJI:

Część programowa: cele, kierunki działań, harmonogram będzie poddawana przeglądowi i aktualizacji raz na trzy lata. Po ewentualnym wprowadzeniu zmian Koordynator przedstawi dokument do aktualizacji komisji i podczas Sesji Rady Gminy. Będzie też zobowiązany dostarczyć wszystkim zainteresowanym stronom informację o dokonanej aktualizacji.

Niniejszy dokument, po konsultacjach i uchwaleniu przez Radę Gminy powinien być opublikowany na stronie internetowej, a ponadto przekazany uczestnikom procesu planowania oraz wszystkim jednostkom i instytucjom, które zostaną zobowiązane do realizacji strategii.

Lista usług społecznych będzie dostępną na stałe na stronie www.gminy oraz aktualizowana przynajmniej raz w roku, począwszy od 2024.

¹⁸ Zgodnie z art. 16b) pkt 3. Ustawy o pomocy społecznej: „Strategia, opracowana przez gminę określa usługi społeczne w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, oraz zadania publiczne, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571), zlecane w trybach, o których mowa w tej ustawie”.

PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu ze środków:

- a) własnych zasobów samorządu ,
- b) poprzez organizacje pozarządowe,
- c) poprzez inne instytucje zewnętrzne,
- d) w partnerstwach sektorowych.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej Strategii. Projekty i programy realizowane w ramach Strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań.

MONITORING

Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą rokroczne dane Oceny Zasobów Pomocy Społecznej. Poza tym bazę tę będą stanowiły informacje i dane otrzymane od instytucji i grup środowiskowych, dotyczące realizacji harmonogramu.

Informacja z monitoringu Strategii będzie przedstawiana podczas sesji Rady Gminy przez Koordynatora w ramach sprawozdań rocznych GOPS. Odnosić się będzie do celów, kierunków działania i harmonogramu Strategii.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bielsk Podlaski do 2034 roku ma charakter otwarty i elastyczny. Oznacza to, że poszczególne jej elementy w trakcie realizacji mogą być modyfikowane, zmienione i dostosowane do sytuacji społecznej w gminie.

ZAKOŃCZENIE

Podczas wdrażania celów i kierunków Strategii ważne będzie zastosowanie przez jej realizatorów ośmiu zasad budowania społeczności lokalnej:

1. Zasady samopomocy – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi, zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. Zasady przezorności – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. Zasady solidarności społecznej – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. Zasady pomocniczości – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od Państwa.
5. Zasady partycypacji – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, by poszczególni ludzie mieli możliwości pełnej realizacji swoich ról społecznych, zaś poszczególne grupy mogły zajmować równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. Zasady samorządności – stanowi realizację takich wartości, jak wolność, podmiotowość człowieka; realizowana jest poprzez taką organizację życia społecznego, by jednostki i grupy miały zagwarantowane prawo do aktywnego udziału w istniejących już instytucjach społecznych i tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. Zasady dobra wspólnego – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. Zasady wielosektorowości – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.